

TAMPEREEN YLIOPISTO

UUSI OPPIMISYMPÄRISTÖ, OPPIMISEN ILO OPETTAJIEN NÄKÖKULMASTA

Kasvatustieteiden yksikkö
Kasvatustieteiden pro gradu -tutkielma
BRIITTA OLLONEN

30.4.2018

Tampereen yliopisto

Kasvatustieteiden yksikkö

BRIITTA OLLONEN: Uusi oppimisympäristö, oppimisen ilo opettajien näkökulmasta

Kasvatustieteiden pro gradu -tutkielma, 63 sivua, 3 liitesivua

30.4.2018

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia modernin ja nykyaikaisen koulun oppimisympäristössä ja toimintakulttuurissa opettajien näkemyksiä oppimisen ilosta. Tutkimukseen osallistuivat myös uudessa koulussa tutkimuksen aikana toimineet vierailevan koulun opettajat. Tutkimuksella pyrittiin saamaan vastauksia kysymyksiin: 1. Minkälainen oppimisympäristö tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia vierailevan koulun opettajille? 2. Minkälainen toimintakulttuuri tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia uuden koulun opettajille? Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Tampereen kaupungin ja osallistavan oppimisen ympäristöjä ja elinkaarimallia lasten palvelujen tuottamisessa kehittävän PALM-hankkeen kanssa.

Tutkimusaineistona on 34 valokuvaa kuvateksteineen, jotka koulun opettajat tuottivat hankkeen aikana. Heitä pyydettiin ottamaan valokuvia oppimisympäristöstä ja toimintakulttuurista, jotka tuottavat oppimisen iloa ja onnistumista.

Valokuvaamiseen ja kuvateksteihin osallistuivat 6 uuden koulun opettajaa ja 6 vierailevan koulun opettajaa, yhteensä 12 opettajaa.

Tutkimusmenetelmänä tutkimuksessa toimivat opettajien ottamat valokuvat ja niihin kirjoitetut kuvatestit uuden koulun oppimisympäristöstä ja toimintakulttuurista, jotka tuottavat oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia.

Tutkimustulokset valottavat opettajien näkökulmia oppimisen iloon uuden koulun oppimisympäristössä ja toimintakulttuurissa –ja sitä, kuinka oppimisympäristö ja toimintakulttuuri mahdollistavat hyvällä tavalla opettajan pedagogisen toimijuuden. Opettajalle oli tärkeää, että oppimisympäristö ja toimintakulttuuri olivat toimivia ja niissä tapahtuva työ sujuvaa. Opettajalle oppimisympäristön tuli olla sellainen, että se mahdollisti pedagogiset lähtökohdat oppilaiden kanssa ja sitä oli helppo muunnella tarpeiden mukaan. Helppous ja keveys esim tiloissa, väliseinissä ja kalusteissa auttoi opettajan työtä. Kalusteita ja seiniä oli nopeaa ja käytännöllistä siirrellä ja liikutella. Myös esteetön näkyvyys oli tärkeää. Opettaja näki joka paikkaan ja silloin oppilaita pystyi sijoitella eri puolille luokkaa ja jopa käytävälle, esim eriyttäminen pienempiin ryhmiin, kun lasiseinät lisäsivät näkyvyyttä. Myös teknologian tuli olla helposti saatavissa, toimia tarkoituksenmukaisesti ja olla liikuteltavissa sinne missä sitä haluttiin käyttää. Teatteri ja draama nousivat voimakkaasti esiin vierailevan koulun opettajien vastauksissa oppimisympäristössä oppimisen iloa tuottavaksi asiaksi. Oma rauhallinen luokka ja lepo ja rauha tulivat lähinnä esiin erityisluokan tarpeista. Uuden koulun opettajien vastauksissa kirjoitettiin paljon yhteistyön merkityksestä. Osa uuden koulun opettajista olivat koulun aloitusvaiheesta asti tehneet yhteisopettajuutta ja yhteistyön merkitys korostui heidän vastauksissaan. “Työkaveri nappaa kopin hommasta kuin hommasta.” Vastaus kertoi saumattomasta yhteistyöstä, jossa kumpikin oli motivoitunut saamaan keskeneräiset työt valmiiksi. Tutkimuksessa pelaaminen oli tärkeä osa oppimisen iloa. Koulun ympärillä oleva luonto koettiin rauhoittavana elementtinä ja näin oppimisen iloa tuottavana.

Avainsanat: oppimisen ilo, oppimisympäristö, toimintakulttuuri, fenomenologia, tapaustutkimus

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	6
2. OPPIMISEN ILO TUTKIMUSKOhteena	11
2.1. OPPIMISEN ILO	11
2.2. OPPIMISYMPÄRISTÖ	19
2.3. TOIMINTAKULTTUURI	23
3. KOULU MUUTOKSESSA	26
4. TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO	31
4.1. TUTKIMUSKYSYMYKSET	31
4.2. FENOMENOLOGINEN TUTKIMUSOTE	32
4.3. VALOKUVAUS JA KUVATEKSTIT AINEISTONA	32
5. TUTKIMUKSEN ANALYYSI	36
5.1. MINKÄLAINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ TUOTTAA OPPIMISEN ILOA JA ONNISTUMISEN KOKEMUKSIA VIERAILEVAN KOULUN OPETTAJILLE?	36
5.2. MINKÄLAINEN TOIMINTAKULTTUURI TUOTTAA OPPIMISEN ILOA JA ONNISTUMISEN KOKEMUKSIA UUDEN KOULUN OPETTAJILLE?	41
6. TULOKSET, JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINNAT	45
6.1. TUTKIMUSTULOKSET	45
6.2. TULOSTEN TARKASTELU KIRJALLISUUDEN VALOSSA	47
6.3. TULOSTEN MERKITYS KOULUJEN KEHITTÄMISELLE	48
6.4. TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS - VALIDITEETTI JA RELIABILITEETTI	49
6.5. TUTKIMUKSEN HYVÄ ETIIKKA	50
6.6. JATKOTUTKIMUSAIHEET	50
LÄHTEET	52
LIIITTEET	61

LIITE 1 OPETTAJILLE OHJEET VALOKUVAAMISEEN	61
LIITE 2 OHJEET IPADILLA KUVAAMISEEN JA KUVATEKSTIEN LUOMISEEN	62
LIITE 3 TIEDOTE VANHEMMILLE	63

1. JOHDANTO

Tutkimukseni käsittelee oppimisen iloa opettajien näkökulmasta. Tarkastelen oppimisen iloa ilmiönä oppimisympäristössä ja toimintakulttuurissa. Uudessa Perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) oppimisen ilo on keskeinen käsite, vaikka Rantalan mukaan oppimisen ilon käsitettä ei olla edes määritelty (Rantala 2006, 139 ja 2006, 30.) Suomessa oppimisen iloa on tutkinut Rantala (2005 ja 2006) sekä työniloa Varila ja Viholainen (2000). Kangas (2010) on tutkinut luovia ja leikillisiä oppimisympäristöjä. Forsberg on tutkinut iloa sosiaalityössä (Forsberg 2006, 39). Tutkimukset ilosta ovat suurimmaksi osaksi psykologisia mielialatutkimuksia. (Rantala 2005, 17, 87.) Kiinnostus tunteista on lisääntynyt ja tunteiden tutkimukselle nähdään tieteellistä tarvetta (Schutz and Pekrun 2007). Opettajat ovat ottaneet uudet opetussuunnitelmat käyttöön 2016. Pasi Sahlbergin mukaan

mitä tahansa opetuksen innovaatiota voidaan käyttää väärin. (Sahlberg ja Shlomo 2002, 12).

Tällä hän viittaa siihen, että uudet innovaatiot ja niiden alkuperäinen tarkoitus voidaan ymmärtää väärin ja ottaa käyttöön väärin. Tämä ei vastaa toiminnan alkuperäistä tarkoitusta ja oppimisen uutta ideaa. (Sahlberg ja Shlomo 2002, 12.)

Vuoden 2001 PISA-menestyksen myötä Suomi nousi kansainvälisesti koulutuksestaan tunnetuksi maaksi. (Sahlberg 2015, 7 ja 14). Ja nyt Suomi on tuoreiden tutkimusten mukaan maailman onnellisin maa (Helliwell, Layard and Sachs 2018). Suomalainen opettajakoulutus on ainutlaatuinen maailmassa (Sahlberg 2015, 137). Oppimisen iloa ja kouluviihtyvyyttä on tuotu viimeaikoina paljon esille. Uudessa Perusopetuksen opetussuunnitelmassa (OPH. 2014) oppimisen ilolle ja tunteille on annettu entistä enemmän painoarvoa. Opettajien ja oppilaiden voimavarojen uupuminen puhuttelee. Kuinka opettajien ja oppilaiden hyvinvointia edistetään koulussa? (Niemi 2003, 121. ja Lonka 2015, 155.) Sahlbergin mukaan koulut eivät pysty vastaamaan siihen

tarpeeseen ja tietoon, jota tulevaisuuden oppilaat elämässään tulevat käyttämään (Sahlberg 2015, 13).

Hellströmin, Johnsonin, Leppilammen ja Sahlbergin mukaan olemme liikaa keskittäneet huomiomme yksittäisiin ilmiöihin, kun meidän tulisi kiinnittää huomiomme enemmän siihen mikä toimii ja mikä ei ja kuinka koulutuksen käytäntöjä kehitetään eteenpäin. Kokonaisuuden näkeminen ja siihen vaikuttaminen ovat tärkeitä. Maailma muuttuu koko ajan ja myös koulutuksen tulisi vastata tähän muutokseen ja kehitykseen. Heidän ratkaisunsa tähän kehitystyöhön on yhteistoiminnallisuus. (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 5-6.)

Tunteista puhuminen ja tunteiden näyttäminen on sallivampaa kuin ennen (Forsberg 2006, 40). Tunteet ovat olennainen osa ihmisen kouluhistoriaa ja ilman tunteita ihmisen ajattelu ei kehity moniulotteiseksi (Rantala 2006, 133. ja Varila ja Viholainen 2000, 14). Rantalan mukaan tunteet ja niiden ilmaisutavat ovat samanlaisia, mutta eri kulttuureissa samanlaisiin tilanteisiin reagoiminen voi vaihdella huomattavasti (Rantala 2006, 136 ja 2006, 15). Esimerkiksi ihmisen kuolemaan ja sen jälkeiseen elämään on erilaisia ajattelutapoja eri kulttuureissa. Silti kouluun liittyviä tunteita ei ole tutkittu kovinkaan paljon. Rantalan mukaan koulussa ilo on liian harvoin läsnä. Tunteet ja oppiminen ovat tarkoittaneet koulumaailmassa kahta eri asiaa. (Rantala 2006, 9.) Tunteet ovat tärkeä osa motivaatiota ja motivaatio auttaa oppimaan (Rantala 2006, 14).

Mielestäni opettajan tulee rakentaa ja suunnitella oppilailleen haastavia ja mielenkiintoisia oppirakenteita, jotka tempaavat oppilaan ja opettajan mukaan opin tielle. Kuinka opettaja tämän tekee? Opettajan tulee tuntea oppilaansa ja olla heistä kiinnostunut. Hänen tulee haastaa oppilaitaan ja olla ajan hermoilla. Rakkauden tulee olla osana opetusta. Se ei tarkoita sitä, että oppilaitaan tulee rakastaa ja heistä tulee tykätä älyttömästi, vaan heidän oppimisestaan tulee välittää. Jokaiselle oppilaalle tulee antaa mahdollisuus haasteisiin ja onnistumisen tunteisiin. Opettajan rooli koulussa on ensisijaisen tärkeä. Opettaja rakasta työtäsi! Perusopetuksen opetussuunnitelma antaa raamit opetukselle, mutta opettaja on vapaa toteuttamaan opetuksensa omalla luontevalla tavallaan. (OPH 2014, 30. ja Sahlberg 2015, 137.)

Jokainen ihminen on hyvä jossain ja omat vahvuudet on hyvä tunnistaa ja ottaa käyttöön. Lapsen leikki ja toiminta eivät aina näyntyä aikuisen silmissä järkevältä tai hyödylliseltä, mutta voi olla lapsen elämälle ja olemiselle perustavaa laatua, kuin meditaatiota, jonka avulla lapsi keskittyy ja järjestää asioita omassa elämässään itselleen tärkeällä tavalla. (Rantala 2006, 139-140.) Dualistinen maailmankuva näkee järjen ja tunteet kahtena toisistaan erillään olevina

asioina. Järkeä on arvostettu enemmän kuin tunnetta aina antiikin ajoista lähtien. (Rantala 2006, 13.)

Opettajalähtöisestä opetuksesta ollaan siirtymässä oppilaslähtöiseen opetukseen (Patrikainen 1999, 15-17 ja Jonassen and Land 2012). Aikaisemmin ajattelimme mustavalkoisesti, että opettaja opettaa ja oppilas oppii. Nykyään tiedämme, että oppilas ei aina opi opettajan opettamaa asiaa tai sisältöä. Ennen ajattelimme, että oppilas on tyhmä, jos näin ei tapahdu, mutta nykyään ymmärrämme, että oppilaan motivaatio ei aina kohtaa opettajan tapaa tai sisältöä, jota hän on opettamassa. (Patrikainen 1999, 33-35 ja Jonassen and Land 2012.) Uusi perusopetuksen opetussuunnitelma 2014, joka on tullut voimaan 2016, pyrkii tuomaan opettajalle uusia keinoja auttaa oppilasta tässä ongelmassa hyväksyä erilaisia oppilaita ja oppijoita ja pyrkiä järjestämään opetus enemmän oppilaslähtöiseksi, että useampi oppilas voisi löytää itselleen motivoivan tavan oppia ja oppimisesta voisi näin tulla enemmän iloa tuottava asia. (OPH. 2014.) Tulevaisuuden yhteiskunta tarvitsee sosiaalisia, luovia ja innovatiivisia ihmisiä, jotka ovat oma-aloitteisia ja rohkeita kokeilemaan ja luomaan uutta. Toivolan, Peuran ja Humalojan mukaan digitaalinen tietotekniikka yleistyy vauhdilla juuri koulumaailmassa. Se tuo mukanaan uudenlaisia mahdollisuuksia, mutta todellisen muutoksen ja vaikutuksen voi nähdä vasta käytännön tasolla, kun digitalisoituminen on tapahtunut. (Toivola, Peura ja Humaloja 2017, 122.) Tähän haasteeseen myös perusopetuksen opetussuunnitelma (2014) on lähtenyt mukaan. Tutkimukseni tarkoitus on valoittaa opettajan näkökulmaa uudistuksen tiellä oppimisen ilosta käsin.

Tutkimuksen otanta on uuden koulun opettajat ja uudessa koulussa väliaikaisesti olleet vierailevan koulun opettajat. Tutkin heidän kokemuksiaan oppimisen ilosta ja onnistumisen kokemuksista uudessa oppimisympäristössä ja toimintakulttuurissa. Tutkimus on tehty vuonna 2014. Uutta koulua rakennetaan elinkaarimallin mukaisesti. Samassa rakennuksessa tulee olemaan päiväkotia, ala- ja yläkoulu. Lapsi voi viettää tässä rakennuksessa yhteensä 15 vuotta elämästään. Uudessa koulussa oli tutkimuksen aikana vuonna 2014 väliaikaisesti vieraileva koulu homeongelmien takia. Tutkimus tuottaa tietoa uuden- ja vierailevan koulun opettajien näkökulmasta oppimisen ilosta ja onnistumisesta uudessa oppimisympäristössä, jossa vasta opetellaan uutta toimintakulttuuria uusissa tiloissa. Tutkimus on tehty yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa (Tampereen kaupunki 2014). Tutkimus on myös osa PALM-hanketta. PALM-hanke kehittää oppimisympäristöjä ja elinkaarimallia lasten palvelujen tuottamisessa. Keskeisimpiä tavoitteita on oppimisympäristön käyttäjälähtöisyys. (Alho 2013 ja 2014.)

Uusi koulu on otettu käyttöön elokuussa 2013. Koulussa ja opetuksessa painotetaan teknologiaa ja kestäväää kehitystä. Kaupunginosa on uusi kaupunginosa hyvien kulkuyhteyksien päässä kaupungin keskustasta. Kaupunginosaa on markkinoitu pienenä kylänä lähellä kaupunkia. Uusi koulu on kokonaisrakenteiltaan keskeneräinen ja alueella rakennetaan mm. uusia asuinrakennuksia lisää. Uuteen kouluun rakennetaan vielä mm. nuorisotalo, kirjasto ja yläaste. Tällä hetkellä uuden koulun rakennuksessa toimivat alakoulu ja päiväkoti. Rakennuksessa on lisäksi neuvola, hammashoitola ja iltapäiväkerho. Koulussa on tällä hetkellä 267 oppilasta. (Vuoreksen koulu 2017.) Koulusta rakennetaan asteittain yhtenäiskoulu. Yläkoulun on tarkoitus valmistua 2020. (Tampereen kaupunki 2014.)

Vieraileva koulu oli vuonna 2013-2014 väliaikaisesti uudessa koulussa homeongelmien takia. Vierailevan koulun oppilaat kulkivat kouluun linja-autokyydityksellä päivittäin. Vierailevalle koululle aloitettiin rakentamaan uutta koulua vanhan koulun tilalle. Vierailevan koulun opettajilla oli oiva tilaisuus opetella käyttämään uuden koulun uusia tiloja ja oppia uutta. Mitkä tilat uudessa koulussa toimivat ja tuottavat oppimisen iloa vierailevan koulun opettajille ja oppilaille? Myös uuden koulun opettajilla oli tilaisuus oppia vierailevan koulun opettajilta toimintakulttuurista, koska he uutena kouluna olivat vasta lähteneet omaansa kehittämään. (Syrjälä ja Numminen 1988, 13.)

Tutkimukseni liittyy olennaisesti oppimisympäristöjen kehittämiseen ja nykyaikaisen oppimiskäsityksen ja positiivisen oppimisen kehittämiseen ja käyttöönottoon kouluissa. Tutkimukset osoittavat, että kouluviihtyvyys Suomessa on laskenut. Luukkaisen tutkimuksen mukaan opettajuus on parhaimmillaan innostavaa, uuden luomista ja aitoa kohtaamista oppilaiden kanssa (Luukkainen 2004, 298).

Lauri Järvillehto kirjoittaa kirjassaan esimerkin oman lapsensa oppimisesta. Hänen mielestään oppimisen tulevaisuus on oppimisen hauskuudessa. (Järvillehto 2014, 15.) Järvillehdon ajatukset oppimisesta pohjautuvat sisäiseen motivaatioon, flow-teoriaan ja ajatukseen, että jokainen pystyy kehittymään ihmisenä ja kehittämään omia tietoja ja taitoja (Järvillehto 2014, 19-20).

Jo sodan jälkeen 1950-luvulla koulurakennuksista pyrittiin tekemään enemmän käyttäjäystävällisiä huomioiden valaistus ja arkkitehtuurinen muotoilu, tila ja koko. Mutta mm. 1970-luvun tiukat säädökset pysäyttivät tämän tyyppisen kehityksen. (Arkkitehtuurimuseo 2011.)

Davies, Fidler ja Gorbis ovat useiden tutkimusten valossa koonneet tulevaisuudessa tarvittavia taitoja. He ovat myös valottaneet niitä muutoksia, joita maailmassa tulee tapahtumaan. (Davies, Fidler and Gorbis 2011.)

Luvussa 2. Oppimisen ilo tutkimuskohteena käyn läpi oppimisen iloon, oppimisympäristöön ja toimintakulttuuriin liittyviä tutkimuksia ja keskeisimpiä ajatuksia teoriasta ja aikaisemmista tutkimuksista käsin. Luvussa 3. Koulu muutoksessa käyn läpi koulurakennuksen ja koulukulttuurin historiallista näkökulmaa. Kuinka koulu on muuttunut Suomessa 1900-luvun aikana 2000-luvulle tultaessa ja minkälaista muutoksen aikaa elämme koulumaailmassa nyt. Luvussa 4. Tutkimusmenetelmät ja aineisto esittelen tutkimuskysymykset, tutkimuksessani käytetyt tutkimusmenetelmät sekä aineiston. Luvussa 5. Tutkimuksen analyysi kerron tutkimukseni analyysin tutkimuskysymyksittäin. Luvussa 6. Tulokset, johtopäätökset ja pohdinnat keskityn tutkimuksen keskeisiin tutkimustuloksiin tutkimuskysymyksien kautta. Tarkastelen tutkimustuloksia aikaisempien tutkimusten valossa. Käyn läpi tutkimuksen eettisyyden, reliabiliteetin ja validiteetin. Pohdin jatkotutkimusta ja mahdollisia tutkimusaiheita.

2. OPPIMISEN ILO TUTKIMUSKOHTENA

Tutkimukseni keskeisimmät käsitteet ovat oppimisen ilo, oppimisympäristö ja toimintakulttuuri. Tässä kappaleessa perehdytään oppimisen iloon tutkimuskohtena ja aikaisempiin tutkimuksiin oppimisen ilosta, oppimisympäristöstä ja toimintakulttuurista käsin. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan oppimisympäristö ajatellaan osana toimintakulttuuria. Oppimisen ilo taas nähdään keskiössä. Tämä tarkoittaa, että oppimisen ilon tulisi olla keskeinen asia perusopetuksessa. Koulu halutaan nähdä oppivana yhteisönä. Koulunkäynnissä pyritään tasavertaiseen vuorovaikutukseen oppilaiden, opettajien ja henkilökunnan kesken. Oppilaita halutaan enemmän osallistaa ja aktivoida “ylös tuoleistaan”. Luokkien tulisi tehdä yhä enemmän yhteistyötä toisten luokkien ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. (OPH. 2014, 26-30) Muutos on iso kulttuurissamme, jossa on perinteisesti totuttu ajattelemaan opetus opettajakeskeisestä näkökulmasta (Sahlberg ja Shlomo 2002, 15). Oppilaiden erilaiset temperamentit vaikuttavat oppilaissa. He ovat erilaisia ja heillä on erilaiset tarpeet tulla nähdyksi. (Hari, Järvinen, Lehtonen, Lonka, Peräkylä, Pyysiäinen, Salenius, Sams ja Ylikoski 2015, 60-61.)

Järvilehdon kysyessä ihmisten miellelyhtymiä sanoihin ‘oppia’ ja ‘leikkiä’, ihmiset vastasivat oppimiseen adjektiiveilla, jotka kuvaavat vanhanaikaista tapaa oppia, ja leikkiin adjektiiveilla, jotka kuvaavat uudenlaista tapaa oppia. (Järvilehto 2014, 19.)

2.1. *Oppimisen ilo*

Puolimatkan mukaan tunteet ja ajattelu ovat tiiviissä yhteydessä toisiinsa. Tunteiden ja älyllisyyden kehitys kulkevat käsi kädessä. Ilman tunteiden kehitystä ei tapahdu myöskään älyllistä kehitystä. (Puolimatka 2011, 197.) Rauste-von Wright, von Wright ja Soini kirjoittavat, että oppimisprosessia säätelevät mm. tunnetasolla tapahtuvat tekijät (Rauste-von Wright, von Wright ja Soini 2003, 52). Watsonin ja Tellegenin moniulotteisessa tunneteorissa (The two-factor structure of affect) tunteet jaetaan positiivisiin ja negatiivisiin tunteisiin. Tunneteoriassa positiiviset tunteet lisäävät

aktiivisuutta. (Watson and Tellegen 1985, 220-221. ja Lonka 2015, 137-138.) Lonka viittaa Sari Mullolan väitöskirjaan ja tutkimukseen oppilaiden temperamentin ja kolumenestyksen yhteydestä. Tutkimus osoitti, että opettajat arvostivat enemmän passiivisuutta kuin aktiivisuutta oppilaiden käytöksessä. (Lonka 2015, 143.)

Rantalan mukaan oppimisen ilolle ei ole suoranaisesti teoriaa ja sen käsitettä ei ole määritelty. Asia on mielenkiintoinen. Käsite, jota ei ole edes määritelty on yksi keskeinen käsite uudessa Perusopetuksen opetussuunnitelmassa. Oppimisen iloa tutkitaan jonkin verran ja sen merkitys on nousussa. Rantalan mukaan oppimisen ilo on moniselitteinen käsite, niin kuin tunteet ovat. Se liittyy monen eri tieteenalan piiriin ja tutkimusalueeseen. Rantalan mukaan oppimisen ilo sisältää kaikki tunteet (Rantala 2006, 139 ja 2006, 30). Metsämuurosen mukaan eri tieteen alojen keskinäinen vuorovaikutus voi olla rikastuttavaa (Metsämuuronen 2003, 5). Tutkimukset ilosta ovat suurimmaksi osaksi psykologisia mielialatutkimuksia. (Rantala 2005, 17, 87.) Varilan ja Viholaisen tutkimus työnilosta osoittaa sen positiivisen ja voimaannuttavan vaikutuksen työntekijöissä. Heidän mielestään työnilon tutkiminen on tärkeää. (Varila ja Viholainen 2000, 143-144.)

*Tunteiden moniselitteisyys luo haasteita tunteiden käsitteellistämiselle,
luokittelemalle ja ennen kaikkea ymmärtämiselle (Rantala 2005, 17).*

Oppimisympäristön ja toimintakulttuurin uudenlaisen ajattelun ja kehittämisen kautta ajatellaan myös oppimisen ilon ja onnistumisen kokemusten lisääntyvän peruskouluissa. Oppivassa yhteisössä pyritään pois istuvasta elämäntavasta ja aktivoimaan oppilaita. Kouluissa tulisi pyrkiä hyvinvointiin, hyvántahtoisuuteen, ystävällisyyteen, hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. (OPH. 2014, 27.) Repo-Kaarenon mukaan hyvä oppimisympäristö rakentuu sallivuuden ilmapiiristä. Erilaisten tunteiden tulee olla osa hyvää oppimisympäristöä, mutta positiiviset tunteet, kuten ilo, aktivoivat oppijaa parhaiten. (Repo-Kaarento 2010, 52. ja Rantala 2006, 136.) Myös Rantalan mukaan ilo pulppuaa parhaiten vapaudessa (Rantala 2005, 164-165).

Csikszentmihalyin mukaan oppimisen ilosta ovat kirjoittaneet aikanaan jo mm. John Dewey, William James ja Dante (Csikszentmihalyi 2014, 180-181). Csikszentmihalyi on kehittänyt Flow-teorian kuvaamaan ihmisessä tapahtuvaa flow-tilaa. Flow tilassa ihmisen todellisuudentaju, tunne omasta kehosta ja ruokahalu katoavat. Csikszentmihalyi vertaa flowta ekstaasiin. Ihminen keskittyy täysin siihen, mitä on tekemässä eikä mieleen mahdu mitään muuta. Ihminen luo itselleen jotain

uutta ja merkityksellistä. Ihmisen keskittymisen kapasiteetti on rajallinen ja flow-tilassa ihmisen kapasiteetti on täysin kohdistunut hänelle johonkin hyvin tärkeään ja merkitykselliseen asiaan. Esim lapsi leikkimässä tai pelaamassa, taiteilija luomassa jotain uutta jne. Ihminen saavuttaa flow-tilan tehdessään jotain mistä todella pitää, ihminen käyttää kykyjään ja haastaa itseään. Csikszentmihalyi kuvaa tilannetta, jossa ihminen on flow-kanavassa. (Csikszentmihalyi 2004) Varila ja Viholainen ovat saaneet samansuuntaisia tuloksia tutkiessaan työniloa (Varila ja Viholainen 2000, 150-151). Repo-Kaarenon mukaan virtausta voi tapahtua myös ryhmässä (Repo-Kaarento 2010, 52). Flow-tilan kokemus on ihmiselle selkeä ja looginen. Flow-tilan jälkeen kasvaa ihmisenä ja tuntee itsensä enemmän osana ympäröivää maailmaa. (Csikszentmihalyi 2005, 72.)

Flow-kanava on ihanteellinen tila tylsyyden ja ahdistuksen välillä (Järvilehto 2014, 49).

Csikszentmihalyin ajatukset onnellisuudesta juontavat juurensa Aristoteleen ajatuksiin (Csikszentmihalyi 2005, 12 ja 15). Csikszentmihalyin mukaan onnellisuus on läsnäoloa ja aidosti oman elämän elämistä, niin iloissa kuin suruissa. Onnellisuus löytyy ihmisen sisältä, miten me reagoimme ulkoisiin asioihin ja minkälaisella asenteella me otamme kantaa. Ihminen voi kokea syvän ilon tunteet, kun hän kokee pystyvänsä itse vaikuttamaan omaan elämäänsä. (Csikszentmihalyi 2005, 16-17.) Eli jos esim opettaja tai oppilas haluaa kokea syvää iloa työssään, hänen tulee kokea, että hän voi vaikuttaa omaan työhönsä. Csikszentmihalyin tutkimusten mukaan Flow-tilan voi kokea riippumatta kulttuuritaustasta tai muusta statuksesta. (Csikszentmihalyi 2005, 19 ja Csikszentmihalyi 2014, 138.). Flow-teoriaa on käytetty mm. kokeellisten koulumallien kehittelyyn ja liikemiesten koulutukseen (Csikszentmihalyi 2005, 20). Olisi mielenkiintoista kokeilla Flow-teorian käyttöä opettajaksi opiskelevilla tai opettajien koulutukseen.

Opettaja toimii aina auktoriteettiasemassa ja päättää kuinka vapaita oppilaat saavat olla. Opettajan rajojen sisällä oppilas on vapaa tekemään asioita, kun ei ylitä rajaa. (Rantala 2006, 163.)

Csikszentmihalyin tutkimusten mukaan syvä ilo sisältää kahdeksan osatekijää: 1. kokemus tapahtuu yleensä silloin, kun voimme suorittaa tehtävän loppuun. 2. Saamme keskittyä siihen mitä teemme. 3. Tehtävällä on selvät tavoitteet. 4. Tehtävästä saa välitöntä palautetta. 5. Toimimme syvästi keskittyneinä. 6. Kokemus siitä, että tehtävä on omassa hallinnassa. 7. Huoli itsestä katoaa

ja tehtävän jälkeen tietoisuus itsestä on voimakkaampi. 8. Ajan taju häviää. (Csikszentmihalyi 2005, 82. ja Csikszentmihalyi 2014, 133.)

Mikä sitten vaikuttaa oppimisen iloon? Oppimisen iloon vaikuttavat sekä sisäiset, että ulkoiset motivaatiot. Sisäisiä motivaatiotekijöitä voivat olla terveys, elämänilo, hyvinvointi, kiinnostuksen kohteet. Kun taas ulkoisia motivaatiotekijöitä ovat oppimisympäristö, oppiva organisaatio, muut ihmiset, kannustava ilmapiiri, oppimisympäristö. Nämä ulkoiset ja sisäiset motivaatiotekijät ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja tähän vuorovaikutukseen vaikuttavat sosiaaliset taidot. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot näyttäisivätkin olevan olennainen osa oppimisen iloa ja motivaatiota.

Kuvio 1 Oma näkemykseni oppimisen ilosta

Kuviossani oppimisen iloon vaikuttavat sekä sisäiset että ulkoiset motivaatiotekijät. Sisäiset motivaatiotekijät ovat elämän ilo, terveys ja hyvinvointi ja omat kiinnostuksen kohteet. Ulkoisia motivaatiotekijöitä ovat oppiva organisaatio, toimintakulttuuri, muut ihmiset, oppimisympäristö ja kannustava ilmapiiri. Nämä sisäiset ja ulkoiset motivaatiotekijät ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Nuoli kuvaa tätä vuorovaikutusta. Vuorovaikutukseen vaikuttavat sosiaaliset taidot ja vuorovaikutus on boulderin crossing tyypistä rajoja rikkovaa toimintaa, joka johtaa ristiriitatilanteisiin, sopeutumiseen ja uuden oppimiseen.

Sosiaalisen konstruktionismin mukaan oppilaiden motivaatio ja oppimisprosessit lähtevät oppilaan itseohjautuvuudesta käsin. Oppilaat oppivat yhdessä toistensa kanssa. Opettaja nähdään ohjaajana ja avustajana, joka auttaa oppilasta pikku hiljaa itseohjautuvuuteen ja itsenäiseen työskentelyyn ja oppimiseen. (Schutz and Pekrun 2007, 5.)

Rantala nojaa ilon käsitteessään ihmisessä sisäänrakennettuun iloon, joka joko hyväksytään ympäristössään tai ei hyväksytä. Rantalan tutkimuksessa oppimisen iloa koettiin sekä oppimisprosessin aikana, että prosessin lopuksi. (Rantala 2005, 271.)

Oppimisen ilossa olennaista on oppijan rooli aktiivisena toimijana (Rantala 2005, 271).

Ehrhardt-Madapathin, Pretschin ja Schmittin tutkimukset osoittivat, että oppilaita, jotka kokivat korkeaa oppimisen iloa, kohdeltiin epäoikeudenmukaisesti ja ei-kunnioittavasti. Oppilas, joka kokee alhaista oppimisen iloa, tarvitsee enemmän opettajan huomiota, kun taas korkeaa oppimisen iloa kokeva oppilas ei tarvitse opettajan huomiota. (Ehrhardt-Madapathi, Pretsch and Schmitt 2017.)

Spinoza (1632-1677) tunnetaan ilon filosofina. Spinoza eli aikakautta, jolloin ihmisten maailmankuva muuttui täysin. Ihmiset olivat eläneet vakaata elämää pitkään. Tämä maailmankuva alkoi muuttua pikku hiljaa ja tästä seurasi sekä hyväksyntää, että vastustusta ihmisten keskuudessa. (Pietarinen 1993, 11-13.) Spinoza kuului edistyksellisiin ajattelijoihin ja joutui kohtaamaan vastustusta lähipiirissään. Hän joutui jättämään Juutalaisen seurakunnan, perheensä ja kotinsa. Tästä seurasi muutto maalle ja erakoituminen. (Pietarinen 1993, 18-19.) Pietarinen ymmärtää Spinozalaisen ilon hyvin syvälliseksi ja hengelliseksi iloksi. Spinozan ilo on kuin elämän lähde,

jumalallinen voima, joka yhdistää ja tekee kokonaiseski, eheäksi. Pietarinen yhdistää Spinozan ilon Jumalten kipinään (Götterfunken) ja Schillerin Oodiin ilolle. (Pietarinen 1993, 22.)

Spinozan ajatusten mukaan ihmisen elinvoima on yhtä kuin hänen psykofyysinen aktiivisuutensa. Spinozan mukaan ihminen on synnynnäisesti aktiivinen ja elämänhaluinen. Ihmisen kehitys ja kasvu mahdollistuvat elinvoimaisuuden kautta. Ympäristö voi olla joko tukeva tai tukahduttava ihmisen elinvoiman suhteen. (Pietarinen 1993, 23.) Spinozan mukaan ilo lisää ihmisen mahdollisuuksia ja sen myötä ihminen kasvaa täydellisemmäksi. Ilon täytyy nimenomaan syntyä ihmisestä itsestään ja ympäristön on tuettava ihmistä omissa valinnoissaan. Kun ympäristö vastustaa ihmisen sisältä kumpuavaa ilon aihetta, ihminen masentuu ja ilo vähenee, ihmisen täydellisyys vähenee. Myös ihmisen sisältä kumpuava suru ja murheet masentavat ja vähentävät ihmisen täydellisyyttä. (Pietarinen 1993, 24-27.)

Spinoza uskoo, että jokaisen ihmisen elämä on ainutlaatuinen ja täydellinen juuri sellaisena kuin se tapahtuu. Jokaisessa hyvässä ja pahassa voi olla positiivisia näkökulmia. Ihmisen tulisi nähdä asioiden hyvät puolet ja keskittyä iloon elämässään. Ilon aiheita löytyy jokaisen elämässä ja yleensä ne ovat hyvin pieniä ja vaatimattomia asioita, niin kuin hyvä ruoka, lämmin sauna, kukat, luonto. (Pietarinen 1993, 44, 91.)

Ajattelun Spinoza mieltää mielen liikkeiksi, jotka synnyttävät ideoita ja ajatuksia ympärillämme havaituista tapahtumista tai asioista (Pietarinen 1993, 62-65). Spinozan mukaan ihminen kykenee myös erittelemään mielen tuottamia ideoita ja käsittelemään erilaisia tiedon palasia. Intuition avulla ihminen sitten löytää oivalluksen ja asioiden todellisen olemuksen. (Pietarinen 1993, 66-70.)

Forsberg on tutkinut iloa sosiaalityössä. Tutkimuksen mukaan onnistumisen ilo syntyy vaikeuksien kautta saavutettuun miellyttävän lopputuloksen kokemiseen. (Forsberg 2006, 39.) Varila ja Viholainen ovat saaneet samansuuntaisia tuloksia tutkiessaan työniloa. Heidän tutkimuksessaan tärkeää osaa esitti myös jaettu ilo. Ilo on sosiaalisesti muiden ihmisten kanssa yhdessä koettua. (Varila ja Viholainen 2000, 4.)

Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg kirjoittavat, että monien opetuksen kokeiluhankkeiden perusteella, lapsen sisäinen motivaatio lisääntyy, kun mahdollisuudet vaikuttamiseen, suunnitteluun ja osallistumiseen lisääntyvät. Ajatukset perustuvat Ryanin ja Decin itseohjautuvuusteoriaan. Myös Järvilehto kirjoittaa sisäisen motivaation tärkeydestä ihmisen hyvinvoinnille. Jos ihminen pääsee elämässään toimimaan sisäisestä motivaatiosta käsin, hän kokee

suurta tyydytystä tekemistään valinnoista ja lopputuloksesta. (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 96-97. ja Järvilehto 2014, 24-25.) Järvilehto näkee ihmisen synnynnäisesti aktiivisena. Järvilehto kirjoittaa kompetenssin kokemuksesta. Kun haasteet ovat yksilölle sopivat, hän kokee positiivisia tunteita. (Järvilehto 2014, 31.)

Ryanin ja Decin mukaan sisäiseen motivaatioon tarvitaan autonomia (vapaus), yhteenkuuluvuuden tunne ja yhteiset tavoitteet (into himo oppimiseen) (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 97-100. ja Järvilehto 2014, 27-28). Myös Rantala kirjoittaa vapaudesta oppimisen ilon edellytyksenä (Rantala 2005, 241). Useat tutkimukset osoittavat, että autonomia ja positiivinen palaute lisäävät motivaatiota (Ryan ja Deci 2006, 1557-1586 ja 2008, 15). Kun taas rangaistus, uhkailu, määräajat, palkkiot, arvionti ja valvonta vähentävät sisäistä motivaatiota. Jos ihmisten välinen tilanne on positiivinen ja avoin, palkkio voi lisätä sisäistä motivaatiota. Positiivinen palaute voi myös vähentää sisäistä motivaatiota, jos se esiintyy kontrolloivassa yhteydessä. (Ryan ja Deci 2008, 15.)

Rantala kirjoittaa kirjassaan leikillisestä oppimisprosessista (Rantala 2005, 131). Rantalan mukaan leikillinen opetus mahdollistaa oppilaiden aktiivisen roolin, mutta opettaja toimii silti opetussuunnitelman toteuttajana (Rantala 2005, 133). Lapsen aktiivisuus lisää vastuun ottamista omasta oppimisesta ja oppimisprosessista (Rantala 2005, 126). Csikszentmihalyin tutkimukset opettajista ja oppilaista, heidän mielensä liikkeistä osoittavat, että vaikka meillä olisi kaikki tieto ja hienot laitteet saatavilla, se tieto ei muuta mitään, jos oppilaat eivät käsittele tietoa ja omaksu sitä. Siksi motivaatio ja luovuus ovat avaintekijöitä. (Csikszentmihalyi 2014, 130-131.) Tutkimukset ovat osoittaneet myös, että iso osa opettajista ja oppilaista olivat sitä mieltä, että opiskeleminen ja työnteko ovat epämieluisaa tekemistä ja niitä tulisi välttää aina kun vain on mahdollista (Csikszentmihalyi 2014, 174). Voiko tästä päätellä, että suurin osa ihmisistä opiskelee ja työskentelee väärällä alalla ja opiskelu ja työnteko eivät motivoi suurinta osaa ihmisiä. Kuitenkin ihminen viettää suurimman osan elämästään opiskelujen ja työn parissa. Ihminen tuhlaa elämänsä, kun hän voisi valita toisin ja tehdä jotain mitä oikeasti haluaa (Csikszentmihalyi 2014, 176). Csikszentmihalyin mukaan opettaja, joka itse on sisäisesti motivoitunut oppimaan, voi saada myös oppilaat sisäisesti motivoitumaan oppimiseen. Opettajan täytyy nauttia oppimisesta. Kaikista vaikuttavimpia ovat ne opettajat, jotka näkevät oppilaan kyvyt ja mahdollisuudet, avaavat silmämme itsellemme ja maailmalle ja saavat meidät näkemään uudet mahdollisuudet ja polut

elämässämme. Nämä opettajat rakastavat työtään, ovat sitoutuneita siihen mitä tekevät, eivätkä mistään hinnasta haluaisi olla tekemässä mitään muuta. (Csikszentmihalyi 2014, 177-178.)

Järvilehto kirjoittaa kirjassaan pikkuveljestään Paavosta, joka ei menestynyt koulumaailmassa. Opettajat eivät olleet hänelle kannustavia, vaan päinvastoin hän sai opettajilta negatiivista palautetta. Paavo kuitenkin kiinnostui televisio-ohjelman kautta tietokonegrafiikasta niin paljon, että alkoi suunnittelemaan kuvia ja menestyi myöhemmin tällä alalla todella hyvin. (Järvilehto 2014, 39.)

Ryan ja Deci ovat luoneet itseohjautuvuusteorian, joka käsittää ihmisen motivaation, hyvinvoinnin ja psykologiset perustarpeet. Teoria perustuu ihmiseen aktiivisena olentona, joka itse valitsee oman tiensä. (Deci and Ryan 2008, 182-183.)

Keltinkangas-Järvisen mukaan uuden perusopetuksen opetussuunnitelman suunta edellyttää lapsilta itseohjautuvuutta, joka ei psykologisesti katsottuna ole vielä lapsen aivojen ja kehityksen näkökulmasta mahdollista. Hän myös peräänkuuluttaa, että koulussa viihtyminen ei ole se asia, jota tulisi lisätä. Vaan oppilaiden tulisi päästä ponnistelemaan oppiakseen uutta ja tämän ponnistelun johdosta uuden oppimisen kautta lapsi kokee onnistumisen tunteita ja oppimisen iloa. Keltinkangas-Järvinen on myös sitä mieltä, että kouluissa vallitsee kahdenlaisten lasten kasvava joukko, tipahtajat ja menestyjät. Vanhempien vastuu lasten koulunkäynnistä käy liian suureksi. Hänen mielestään lasten tulee käydä itse koulua ei vanhempien. Myös opettajat ovat kovilla upeiden tavoitteiden ja opettajan työn vaativuuden johdosta. Opettajille ei ole annettu ohjeita kuinka näihin hienoihin tavoitteisiin oppilaiden kanssa päästään. (Keltinkangas-Järvinen 2017.)

Toivolan, Peuran ja Humalojan mukaan oma-aloitteisuutta voidaan lisätä käänteisellä oppimisella. Opettaja pyrkii näkemään oppilaan sellaisena kuin hän on ja hyväksymään hänet. Hän pyrkii auttamaan oppilasta oppilaan näkökulmasta. (Toivola, Peura ja Humaloja 2017, 20.) Ajatus perustuu Holtonin ja Clarken (2006) Scaffolding-teoriaan, jossa oppilasta tuetaan oikeassa kohdassa ja pikku hiljaa opetetaan kohti itseohjautuvuutta. (Holton and Clarke 2006, 129). Fordin ja Opitzin mukaan tutkimukset osoittavat, että oppilaan oppimista lisää sellainen tieto, josta oppilas on kiinnostunut ja se on oppilaan näkökulmasta oleellista (Ford and Opitz 2015, 29-30).

Opetusta on lähdetty eheyttämään ja halutaan rikkoa eri oppiaineiden rajoja, mutta kuinka tällainen opetus järjestetään? Sitä pyritään kansainvälisesti ratkaisemaan ja löytämään uudenlaisia malleja järjestää eheyttävää ja eri oppiaineiden rajoja rikkovaa opetusta. (Halinen ja Jääskeläinen 2015, 27.)

Yhtenä vastauksena tähän ongelmaan ollaan löydetty ilmiölähtöinen oppiminen (Lonka, Hietajärvi, Hohti, Nuorteva, Rainio, Sandström, Vaara ja Westling 2015, 50). Ilmiölähtöisessä oppimisessa on mahdollisuus nähdä opittava asia omasta näkökulmasta ja oppia omalla tavalla. Se perustuu myös lapsenomaiseen luonnolliseen tapaan tutkia ja ihmetellä maailmaa ja sen lainalaisuuksia. Oppiminen lähtee oppijasta itsestään. (Lonka, Hietajärvi, Hohti, Nuorteva, Rainio, Sandström, Vaara ja Westling 2015, 51-53.)

Repo-Kaarento kuvaa kirjassaan kuinka ihminen mielummin jäisi tuttuun ja turvalliseen tilaan ja yleensä vastustaa uutta ja erilaista, koska se on tuntematonta ja pelottavaa. Se on tyypillistä ihmisluonnolle. Tuntemattomaan ja uuteen hyppääminen vaatii itseluottamusta ja rohkeutta. (Repo-Kaarento 2010, 54-55.) Opettaja oppii koko ajan erilaisten oppijoiden ja ryhmien kautta. Hän ei ole pelkästään opettamassa muita, vaan myös itse oppimassa ja keräämässä arvokasta kokemusta ja tietoa. On myös hyvä ottaa huomioon oppilaan näkökulma. Se auttaa ymmärtämään mitä oppilas käy läpi ja miten oppilasta voi auttaa oppimaan lisää. (Repo-Kaarento 2010, 127.)

2.2. Oppimisympäristö

Rantalan mukaan kouluympäristön turvallisuus mahdollistaa tunteiden moniuloitteisen ilmaisun (Rantala 2006, 15). Piispanen mukaan koulun oppimisympäristöstä on käyty paljon keskustelua. Piispanen mielestä oppimisympäristön tärkeys nousee esille mm. siitä näkökulmasta, että oppilas on koulussa useamman tunnin arkipäivästään. (Piispanen 2008, 3.) Piispanen on tutkinut oppilaiden, vanhempien ja opettajien hyvyyskäsityksiä oppimisympäristöstä. Tutkimuksessa keskeiseksi asiaksi nousi turvallisuus. Hyvä oppimisympäristö on tärkeä ja vaikuttaa yksilön elämässä ja kasvussa. Oppimisympäristö on myös muuttoksessa elävä tila ja muodostuu siinä toimivista oppilaista ja opettajista. (Piispanen 2008, 194-197) Land, Hannafin ja Oliver kirjoittavat oppilaskeskeisestä oppimisympäristöstä. Oppilaskeskeisen oppimisympäristön perustana ovat oppiminen ja teknologia. Teknologiaa hyväksikäyttäen ja oppiminen ongelma-keskeisesti opettajan avustamana ja tukemana on oppilaskeskeisen oppimisympäristön toimintatapa. (Land, Hannafin and Oliver 2012, 3.)

Muuttunut tiedonkäsitys haastaa myös oppimisympäristöä ja siinä toimivia opettajia ja oppilaita uudenlaiseen ajatteluun ja oppimiseen. Uuden tiedonkäsityksen mukaan faktatiedon

ulkoaopettelu ei ole enää tarpeen, vaan tiedon ymmärtäminen ja kriittinen ajattelu ovat tulleet tärkeämmäksi. (Rissanen 1998, 18-19 ja Barab and Duffy 2012, 30.)

Vuoden 2014 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppimisympäristöksi luokitellaan tilat, paikat, välineet ja palvelut. Oppimisympäristöä suunniteltaessa otetaan monipuolisesti huomioon oppimisympäristöön liittyvät niin esteettiset kuin käytännöllisetkin ominaisuudet. Oppimisympäristöksi lasketaan myös koulun ulkopuolinen ympäristö. Oppilaiden toivotaan osallistuvan oppimisympäristöjen kehittämiseen. (OPH. 2014, 29.)

Tutkimuksessaan Hyvönen, Kangas, Kultima ja Latva tutkivat Oululaisten koulujen pihoja. Pihoista 5/6 eivät täyttäneet opetusministeriön asettamia laatuvaatimuksia. Pihoissa oli puutteellisesti luontoa, aktiviteetteja ja oppimista tukevia elementtejä. (Hyvönen, Kangas, Kultima ja Latva 2006, 23-29.) Rantalan tutkimus osoittaa, että opettajien mielestä oppilaita on vaikeampaa valvoa ja ohjata pihassa kuin luokassa (Rantala 2005, 116). Toisaalta luokkahuone oli opettajien mielestä rajoittava tekijä. Luokkahuoneessa on rajoitettu määrä tilaa, tylsää, keskittyminen herpaantuu, luovuus ja mielikuvitus häviävät. (Rantala 2005, 114-115.)

Mannisen, Burmanin, Koivusen, Kuittisen, Luukanteleen, Passin ja Särkän mukaan tietotekniikan kehittymisen ja saatavuuden myötä oppimisympäristön käsite on saanut uuden ulottuvuuden. Elinikäinen oppiminen ja opiskelijan asettaminen oppimisen keskiöön ovat luoneet paineita oppimisympäristöajatteluun ja sen kehittämiseen. Opiskelijan uudenlainen asema aktiivisena oppijana ja toimijana luovat uudenlaisen haasteen myös oppimisympäristö-ajatteluun. (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi ja Särkkä 2013, 22.) Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi ja Särkkä viittaavat Mononen-Aaltoseen (1999) tarkastelemalla oppimisympäristöä ei pelkästään paikkana, virtuaalitulana tai ekosysteeminä, vaan myös ihmisten välisenä ja sisäisenä dialogina (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi ja Särkkä 2013, 28). Mannisen, Burmanin, Koivusen, Kuittisen, Luukanteleen, Passin ja Särkän mukaan oppimisympäristö voidaan jakaa kolmeen perustyyppiin, 1 avoin, 2 kontekstuaalinen ja 3 teknologinen (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi ja Särkkä 2013, 30-31). Mannisen, Burmanin, Koivusen, Kuittisen, Luukanteleen, Passin ja Särkän mukaan oppimisympäristöä voidaan tarkastella myös erilaisten näkökulmien kautta. Näitä näkökulmia ovat - fyysinen, sosiaalinen, tekninen, paikallinen ja didaktinen (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi ja Särkkä 2013, 36-37). Nämä näkökulmat näkyvät myös tutkimuksessani nousevissa teemoissa. Kangas, Kopisto ja Krokfors kirjoittavat artikkelissaan

erilaisten oppimisympäristöjen luovasta käytöstä siltauttavana prosessina (Kangas, Kopisto ja Krokfors 2015, 37-39.)

Psykologi Keijo Tahkokallion mielestä avoimissa oppimisympäristöissä piilee ongelma. Tahkokallion mielestä ne lisäävät eriarvoisuutta ja kuilu hyvien ja huonojen oppilaiden välillä kasvaa. (Tahkokallio 2015.)

Heleena Lehtonen kirjoittaa artikkelissaan Oppimisympäristö oppijan tukena, että olennainen muutos koulumaailmassa liittyy siihen, että oppilasta ei nähdä enää pelkästään tietoa ja taitoja vastaanottavana yksilönä, vaan fokus on siirtynyt oppilaaseen itseensä ja hänet nähdään toimijana ja yksilönä, jolla on mielipiteet ja näkemykset. Oppilaasta on tullut aktiivinen ja osallistuva yksilö, jolla on tietynlaiset kyvyt ja taidot. Yksilö on motivoitunut kehittämään omaa osaamistaan. Oppilas ei ole enää objekti vaan hänestä on tullut subjekti. (Lehtonen 2006, 13.) Tutkimusten mukaan oppilas oppii vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Mitä enemmän oppilas saa kommunikoida opettajan ja muiden oppilaiden kanssa, sitä enemmän hän oppii. (Kagan & Kagan 2002, 24.) Saara Repo-Kaarento ja Nina Katajavuori ovat kehittäneet mallin tasapainoisesta oppimisympäristöstä. Mallin keskiössä nähdään reflektio, joka on yhteydessä teoreettiseen ja kokemukselliseen tietoon, sekä yksilöllisessä, että yhteisöllisessä näkökulmassa. Eli yksilöiden aikaisemmat tiedot ja kokemukset refleктоivat uuden tiedon ja kokemuksen kanssa sekä yksilöinä että yhteisönä. (Repo-Kaarento 2010, 130-131.)

Oppimisympäristön haasteina Lehtonen näkee oppilaiden motivaation puutteen, puutteet tieto-taidoissa ja yhteenkuuluvuuden puutteen. (Lehtonen 2006, 15-16). Näihin seikkoihin uusi Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet on pyrkinytkin vaikuttamaan. Oppilaan koulunkäynnin ongelmiin ja tuen tarpeeseen pyritään vaikuttamaan. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa otetaan huomioon enemmän oppilaan näkökulma. Opettajan tulee huolehtia, että oppimisympäristö ja toimintakulttuuri voivat parhaalla mahdollisella tavalla tukea myös hänen opettajuuttaan. (OPH 2014.)

Mannisen, Burmanin, Koivusen, Kuittisen, Luukanteleen, Passin ja Särkän mukaan pelien avulla voi oppia monenlaisia taitoja ja pelit voivat jopa täyttää hyvän oppimisympäristön vaatimukset. (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi ja Särkkä 2013, 82.)

Mannisen, Burmanin, Koivusen, Kuittisen, Luukanteleen, Passin ja Särkän mukaan opetuksen suunnittelun sijaan pitäisi enemmän keskittyä opiskeluprosesseihin ja niiden suunnitteluun. Esittävän opetuksen rinnalle tulisi tutkivaa oppimista. He lisääisivät myös

ilmiölähtöistä oppimista oppiainekeskeisen tuntijaon sijaan. (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi ja Särkkä 2013, 118.)

Myös Hakkarainen, Lonka ja Lipponen kirjoittavat tutkivasta oppimisesta (Hakkarainen, Lonka ja Lipponen 2005, 17). He ovat tutkineet Mihail Csikszentmihalyin flow teoriaan perustuen ihmisen virtauskokemusta. (Hakkarainen, Lonka ja Lipponen 2005, 193-194). Tutkivan oppimisen näkökulmasta oppilas saa tehtäväkseen jonkin ongelmanratkaisun tai haastavan tehtävän. Oppilas saa omista lähtökohdistaan lähteä haastavaa tehtävää ratkomaan.

Intialainen professori Sugata Mitra tutki katulapsia Intiassa kiinnittämällä kadulle seinään tietokoneen. Lapset olivat vapaita käyttämään tietokonetta. Kun hän myöhemmin saapui paikalle katsomaan, mitä lapset olivat tietokoneella tehneet, hän hämmästyi. Lapset olivat yhdessä ryhmänä selvittäneet tietokoneella hyvin vaikeita yhtälöitä. Eivätkä lapset itse ajatelleet tehneensä mitään erikoista. Sugata Mitran tutkimuksen innoittamana Meksikolainen opettaja Sergio Juarez Correa alkoi käyttää samantyyppistä opetusmetodia Sugata Mitran opastuksella köyhällä alueella Meksikossa. Oppimistulokset olivat todella hyvät. Mitran mukaan opettajat voidaan korvata tietokoneilla. Oppilaat ovat kykeneviä oppimaan tietokoneen avulla. Mitra kysyykin tarvitaanko tulevaisuudessa kouluja ollenkaan? Tiedosta on tullut absoluuttista, joten tarvitseeko ihmisen tietää muuta kuin juuri sillä hetkellä tarvittavaa tietoa? Tieto on ulottuvillamme ja nopeasti saatavissa. Aivoissamme on osa (replitan brain eli ”liskoaivot”), joka uhattuna ja rangaistuksen pelossa lamaantuu, kun taas rohkaistuna toimii. Nykyinen koululaitoksemme on luotu 300 vuotta sitten valtaan ja ihmisten johtamiseen perustuen. Mitran mukaan itseohjautuvuuden kautta oppiminen tulee näkyväksi. (Mitra 2013 ja 2013.)

Rissanen kirjoitti JOY-projektista (Joustavat oppimisympäristöt) ja tutkimuksesta, jossa lähdettiin rakentamaan yhteistyötä erilaisten oppilaitosten ja kirjastojen välille Hämeenlinnassa, Lahdessa ja Tampereella vuosina 1995-1997 (Rissanen 1998, 7). Tutkimuksessa opettajien kokemuksissa ilmeni, että yhteistyö kirjaston kanssa oli lähtenyt käyntiin opettajien taholta (Rissanen 1998, 34). Koulukirjaston rakentaminen ja kehittäminen Lahden Mukkulan ja Salinkallion lukioihin osoitti, että hyvien tietokantojen käyttö omassa koulussa oli motivaatiotekijä opiskelijoiden tiedonhakua ajatellen (Rissanen 1998, 66-67). JOY-projekti osoittautui kaikinpuolin menestyksekkääksi projektiksi oppilaiden näkökulmasta. Projekti ylitti rajoja ja toimi siltana koulujen ja kirjastojen välillä. Projekti osoitti myös sen faktan, että kiinnostusta yhteistyöhön löytyy kaikilta osapuolilta ja yhteistyö tuottaa iloa kaikille osapuolille, niin opettajille ja oppilaille,

kuin myös kirjaston henkilökunnalle. (Rissanen 1998, 64-65.) Tutkimuksessa pitkä matka kirjaston ja koulun välillä vähensi yhteistyön mahdollisuuksia (Rissanen 1998, 144). Myös kirjastojen henkilökunta näki yhteistyön lisääntymisessä uhkakuvia, kuten kirjaston henkilökunnan resurssien määrä (Rissanen 1998, 148).

Tutkimukseni uudessa koulussa itsenäisen tiedonhankinnan tärkeys oli otettu huomioon. Kouluun oli rakennettu hyvänkokoinen kirjasto keskeiselle paikalle ison ruokalan viereen. Kirjasto ei ollut vielä tutkimukseni aikana käytössä kirjastona, mutta opettajat ja oppilaat olivat osanneet hyödyntää tilaa isompien askarteluprojektien yhteydessä.

2.3. Toimintakulttuuri

Perusopetuksen opetussuunnitelma määrittelee oppimisympäristön yhdeksi osaksi koulun toimintakulttuuria. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan toimintakulttuurilla on suuri merkitys oppilaan toimintatapaan. Se on läsnä oppilaan arjessa ja muokkaa oppilaan tapoja ja arvoja. Toimintakulttuuri on tapa toimia ja muovautuu sekä historiallisesti että kulttuurisesti. Siinä on läsnä sekä tiedostamattomia että tiedostettuja tekijöitä. On tärkeää tiedostaa toimintakulttuurin olemassaolo ja kehittää koulun toimintakulttuuria paremmaksi ja toimivammaksi.

Toimintakulttuuria ovat;

Normit ja toimintatavat

Johtaminen, organisoiminen, suunnittelu, toteutus ja arviointi

Osaaminen ja kehittäminen

Ammatti osaaminen

Vuorovaikutus, ilmapiiri, käytännöt ja oppimisympäristö

(OPH. 2014; 26-30)

Boundary crossing on siltauttavan prosessin teoria. Suomalaisessa kirjallisuudessa puhutaan myös rajojen ylittämisestä. Boundary crossing tarkoittaa rajojen ylittämistä eli siltauttavaa prosessia ja vuorovaikutteista yhteistyötä erilaisten yhteisöjen ja yksiköiden välillä. Boundary crossing on oppimisen muoto, jota käytetään esim. tieteen tekemisessä. Siinä eri tiedeyhteisöt "sparraavat" ja tutkivat ilmiöitä eri näkökulmista. Tiedeyhteisöt ja tieteen tekijät jakavat tutkimustuloksiaan

toisilleen ja oppivat sitä kautta uutta toisiltaan. Kyse on vastavuoroisuudesta ja uuden oppimisesta. Kanssakäyminen innoittaa tutkijoita tutkimaan lisää ja jakamaan uutta tietoa jälleen toisilleen. Tätä samaa reflektointia voidaan käyttää hyväksi erilaisissa tilanteissa ja yhteistyössä työelämässä ja kouluissa. Itsereflektio tuottaa märehdimistä, kun taas reflektio ja aktiivinen toiminta lisäävät hyvinvointia. (Soini 2013.) Engströmin mukaan yhteiskehittely vaatii vastavuoroisuutta rajan kummallakin puolella olevilta. Kumpikin osapuoli on mukana rajan ylittämisessä ja siitä seuraavissa tapahtumissa. (Engström 2004, 86-87.) Myös Hakkarainen, Lonka ja Lipponen kirjoittavat rajojen ylittämisen tärkeydestä oppimisessa ja asiantuntijaksi kasvamisessa (Hakkarainen, Lonka ja Lipponen 2005, 170-171). Akkermanin ja Bakkerin mukaan boundary crossing on lisääntynyt ihmisten specialisoitumisen myötä. Tarvitsemme yhä enemmän vuorovaikutteisuutta yhä kompleksisemmassa yhteiskunnassa. (Akkerman and Bakker 2011, 132-133.)

Hellströmin, Johnsonin, Leppilammen ja Sahlbergin mukaan yhteistoiminnallisuudella on paljon annettavaa tämän päivän koulutuksen kehittämisessä. Hellströmin, Johnsonin, Leppilammen ja Sahlbergin mukaan yhteistoiminnallisuus on sosiaalista riippuvuutta positiivisessa mielessä, yksilöllistä vastuuta, avointa vuorovaikutusta, sosiaalisia taitoja ja reflektointia (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 23-26.) Nämä osatekijät vaikuttavat yhdessä oppimiseen, hyvinvoinnin kohentamiseen, yhdenvertaisuuden toteutumiseen, sosiaalisen pääoman kertymiseen, kasvuun ja kehittymiseen sekä yhteisöllisyyden vahvistumiseen (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 27).

Rauste-von Wright, von Wright ja Soini viittaavat Danneferin ja Perlmutterin (1990) ajatuksiin hypohabituatiosta ja hyperhabituatiosta. Hypohabituatiolla tarkoitetaan tilaa, johon voi joutua liian suuren ja monimutkaisen muutoksen seurauksesta. Hypohabituatiossa esiintyy toimintarutiinien puutetta ja kehittymättömyyttä. Tilanteiden epävarmuus lisää stressiä. (Rauste-von Wright, von Wright ja Soini 2003, 217.)

Olen käsitellyt oppimisen iloa, oppimisympäristöä ja toimintakulttuuria teorian ja käsitteiden, sekä aikaisempien tutkimusten valossa. Oppimisen ilo ja siihen liittyvät teoriat, kuten flow-teoria, motivaatioteoria ja uudenlainen tiedonkäsitelmä avaavat mahdollisuuden nähdä uudenlainen oppija ja motivaation käytön mahdollisuudet kouluissa. Uudenlaiset oppimisympäristöt ja toimintakulttuurit voivat tukea oppimisen iloa ja antaa sille paikkaa koulumaailman keskiössä. Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman, opettajakoulutuksen ja uusien tieteellisten tutkimusten

avulla koulumaailmaa pyritään kehittämään. Teoria antaa sitä pohjaa, josta käsin tutkimusta voidaan katsoa teorian valossa. Teoriasta käsin pyrin näkemään sitä oppimisen iloa, jota uudessa koulussa on. Tutkimuksessani oppimisen ilo ja sen edellytykset ovat keskiössä. Oppimisympäristö ja toimintakulttuuri ovat se pohja, josta käsin oppimisen iloa voidaan lähteä rakentamaan kouluyhteisössä. Tutkimukseni suunta on fenomenologinen. Pyrin näkemään tutkimukseni sellaisena kuin se käytännössä esiintyy. Aikaisemmat tutkimukset luovat kuitenkin sitä traditiota ja pohjaa, josta peilaan ja kirjoitan tutkimuksen merkitystä ja tutkimustuloksia. Teorian ja aikaisempien tutkimusten avulla pyrin näkemään tutkimustani jatkuvana koulun kehittämisenä kohti toimivampaa ja nykyaikaisempaa koulukulttuuria. Pyrin näkemään kehityksen jatkumona ja tulevaisuuden taitojen kartuttamisena.

3. KOULU MUUTOKSESSA

Koulun arkkitehtuuri ja toimintakulttuuri ovat olleet vuosien saatossa muutoksessa aina ajan ja hengen mukaan. Myös kulttuurimme on ollut isossa roolissa koulumaailmassa. Koulutuspoliittiset suuntaukset ja taloudellinen tilanne ovat olleet vaikuttamassa siihen, minkälaista koulua ja koulumaailmaa olemme milloinkin olleet rakentamassa. Mutta viime kädessä koulun tekevät ne ihmiset, opettajat, oppilaat, rehtori ja henkilökunta, jotka siellä toimivat. (Isosomppi ja Leivo 2003, 11.) Teollisen aikakauden aikana tarvitsimme teollisuudessa työskentelevien aikuisten lapsille paikan, missä he olivat päivän aikana, kun vanhemmat tekivät töitä. Näin syntyivät taylorilaiset kurinalaiset koulut ja luokat, joissa opettaja toimi ehdottomana auktoriteettina. Tämä teollisen aikakauden jäänne näkyy edelleen koulumaailmassamme. Tämä tapa ei palvele enää nykyistä tietoyhteiskuntaa, jossa tarvitsemme ajattelevia ja innovatiivisia työntekijöitä, jotka osaavat neuvotella ja ovat sosiaalisia osajia. (Järvilehto 2014, 20-23.)

Suomen Turussa 1200-luvun puolivälissä vallinnut kirkollinen opetus perustui pääasiassa latinalaisten tekstien ulkoa opetteluun. Papin antama läksy oli latinaksi opeteltava teksti, jonka sisältöä oppilaille ei selitetty. Opiskelu oli ankaraa ja epäonnistunutta oppilasta kohtasi selkäsauna. (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 32.)

Jo kansakoulun isä Uno Cygnaeus (1810-1888) ja J. V. Snellman (1806-1881) näkivät opetuksen pehmeämmän muodon, mutta käytännössä sellaista ei vielä kovinkaan usein tapahtunut. Snellmanin mielestä ihmisen tuli itse lukea ja ajatella kriittisesti. (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 34.)

Virallinen kansakoulu aloitettiin Suomessa vuonna 1866. Aluksi kansakoulua järjestettiin rakennuksissa, joita ei oltu suunniteltu kouluiksi. Kouluiksi tarkoitettuja rakennuksia aloitettiin rakentamaan 1870-luvulla. Yleensä maalaiskoulut rakennettiin puusta ja kaupunkilaiskoulut tiilestä. Ensimmäiset koulujen mallipiirrustukset ilmestyivät 1892. Koulurakennusarkkitehtuurissa korostettiin kurinalaisuutta ja kunnioitusta. Koulurakennusten rakentaminen lähti kasvuun 1898, kun rakennusten sijainnista annettiin asetus. Asetuksen mukaan koulumatkan tuli olla alle 5 km. Koulut olivat jo tuolloin ns. monitoimitaloja, joissa järjestettiin koulun lisäksi mm. nuorisoseura- ja

partiotointia sekä taide- ja raittiuskerhoja. Opettajan työvälineinä olivat liitutaulu, karttakeppi, pahiset opetustaulut, täytetyt eläimet ja luurangot. Opettaja asui yleensä koulun yhteyteen tehdyssä asunnossa. Ruumiillinen kuritus kiellettiin kouluissa vuonna 1914. Sitä ennen koulupiirustuksissa saattoi olla arestihuone. Arkkitehtuuri oli epäsymmetrisempää ja koristeellisempaa kunnes 1900-luvun edetessä muuttui taas vähäeleisemmäksi. Vuonna 1921 tuli voimaan oppivelvollisuus. Yksityiset koulut muuttuivat valtion kouluiksi ja koulut alkoivat järjestämään maksullista ruokailua. Myös ensimmäiset koululääkärit aloittivat toimintansa. Koululaisten määrä kasvoi ja samalla koulurakennusten koot kasvoivat useampi kerroksiseksi. 1930-luvulla koulujen valaistukseen panostettiin enemmän ja ikkunakoot kasvoivat. Voimistelusalit, luokat ja juhlasali sijoitettiin eri siipiin. Sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat ja evakkolapset lisäsivät jälleen koululaisten määrää. Koulurakennuksia rakennettiin lisää ja kouluruokailusta tuli maksutonta. 1950-luvulla koulurakennukset rakennettiin matalemmiksi, käytäviä laajennettiin ja kouluihin lisättiin lasiseiniä näkyvyyden vuoksi. Arkkitehtuurissa otettiin huomioon pieni koululainen. 1960-luvulla kokeiltiin erilaisia koulutyyppejä, kuten paviljonkikoulu ja solukoulu. 1970-luvulla koulurakennusten rakentamiseen tuli tarkat säädökset, jotka johtivat eleettömiin ja yksitoikkisiin kouluihin. Tarkoitus oli, että koulu toimisi monitoimitalona, jotta siitä voitaisiin hyötyä mahdollisimman paljon. (Arkkitehtuurimuseo 2011.)

Sahlbergin mukaan Suomen koulutuksen menestyksen voi ymmärtää historiasta käsin. Toisen maailmansodan jälkeinen aika oli Suomelle uudistuksen ja jopa ilmiömaisen kehityksen aikaa. Näiden rohkeiden muutosten ja koulutukseen panostamisen ansiosta yhteiskuntamme ja taloutemme kehittyivät siihen suuntaan, jossa me olemme tänä päivänä. (Sahlberg 2015, 33-34.)

Koulurakennus on muuttunut. 60-70-luvulla rakennetuissa kouluissa oli pitkät käytävät juoma-automaatteineen ja luokkahuoneineen. Luokkahuoneet oli sijoitettu käytävän varrelle peräkkäin. Käytävissä luokkahuoneiden edessä olivat naulakot oppilaiden vaatteita varten. Käytävät saattoivat olla kapeita ja pimeitä. Nykyaikaisissa uusissa kouluissa kouluviihtyvyyteen on panostettu paljon. Käytävät ovat valoisia ja tilavia. Käytävillä voi olla sohvia, tuoleja ja pöytiä. Vessat on sijoitettu luokkien läheisyyteen. Luokkien seinät voivat olla osittain lasitettuja ja siirrettävissä ja avattavissa käytävään ja toiseen luokkaan, mikä mahdollistaa yhteisopettajuutta ja oppilaiden eriyttämistä erilaisiin ryhmiin ja kokoonpanoihin. Uudenlainen arkkitehtuuri mahdollistaa opettajien ja oppilaiden vapaampaa työskentelyä ja uudenlaista pedagogista opettajuutta.

Fullan on kirjoittanut kasvatuksen muutoksesta ja sen ymmärtämisestä ja oletuksista 10 teesiä; 1. Kaikilla on omanlainen näkemys muutoksesta. Se kuinka sinä näet asiat ei välttämättä ole yhtä muiden näkemysten kanssa. Voit vaikuttaa vain siihen kuinka itse näet todellisuuden. 2. Mikä tahansa innovaatio vaatii henkilökohtaisen kokemuksen ja selvennyksen asiasta. Opettajilla on rajattu aika käytettävissä. Parhaiten innovaatio todentuu käytännön kautta. 3. Muutos sisältää aina myös konflikteja ja erimielisyyksiä. 4. Muutos lisää aina paineita ihmisissä. Silloin olisi tärkeää, että ihmiset saavat vapaasti reagoida ja tuoda itseään esiin. 5. Muutos vaatii aina aikaa. 6. Jos muutos ei toteudu, siihen voi olla monta hyvää syytä. 7. Älä oleta, että kaikki ihmiset muuttuvat. Muutos on niin monimuotoinen asia, että on vaikeaa saada kaikkia ihmisiä muuttumaan. 8. Muutos vaatii suunnittelua, jossa otetaan huomioon edellä mainitut seikat. 9. Edes valtava määrä tietoa ei aina auta siihen, että ymmärtäisimme mitä meidän pitäisi tehdä. Päätökset perustuvat tietoon, poliittiseen ilmapiiriin, tilannesidonnaiseen päätökseen ja intuitioon. 10. Instituutiot ovat kokonaisuudessaan monimutkaisia. On syytä huomioida tapahtuuko muutosta todellisuudessa vai ei. (Fullan ja Stiegelbauer 1991, 105-107.) Ensin tulee ymmärtää koulua ja sen lainalaisuuksia, ennen kuin aletaan tekemään muutoksia. Vasta tarkoituksenmukainen muutos voi johtaa siihen, että siinä ovat mukana myös muutokseen vaikuttavat henkilöt. (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 213.) Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg kirjoittavat kirjassaan tulevaisuuden koulusta ja muutoksen mahdollisuudesta, jos kaikilla on yhteinen visio. Yhteinen näkemys muutoksesta tai tulevaisuudesta saa konkreettisesti muutosta aikaan. (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 216.) Kuten esimerkiksi tutkimukseni uudessa koulussa yhteisopettajuus.

Michael Fullan toimii asiantuntijana opetuksen kehittämishankeissa, joka tutkii syväoppimista, tehokkaita oppimisprosesseja ja digitalisaatiota (New pedagogies for deep learning 2018 ja Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 53). Digitaalisoituminen on väistämätön asia nykyajan yhteiskunnassa. Pystyisimme hyödyntämään digitaalisten oppimateriaalien hyödyn vielä paremmin kuin mitä se tällä hetkellä on. (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 84-86.)

Uusi Perusopetuksen opetussuunnitelma pyrkii yhä ehemämpien ja todelliseen maailmaan liittyvien kokonaisuuksien tarkasteluun. Tärkeää on työskennellä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa yhdessä oppilaiden ja ympäristön kanssa. Koulujen tulisi järjestää oppilailleen yhtenäisiä kokonaisuuksia, joissa eri oppiaineet kohtaavat ja eri tieteenalaja yhdistetään ja liitetään

todelliseen maailmaan. Oppilaiden tulee saada kokea oppimisen iloa ja motivoitua oppimiseen ja päästä kokeilemaan erilaisia oppimismuotoja. (Norrena 2015, 25. ja OPH 2014, 30-32.) Tämänäyttöinen ajattelu ei ole uutta. Jo John Dewey (Learning by doing) ajatteli kokonaisvaltaisempaa oppimistapaa. (Norrena 2015, 59.)

Itsesäätely on tärkeä asia, jos ajatellaan koulun antamaa vastuuta oppimisessa ja oppilaan itse suunnittelemaa oppimista. Kyse on paljolti oppilaalle annetusta vastuusta ja sen kantamisesta. (Norrena 2015, 74.)

Patrikainen on tutkinut opettajien pedagogisen ajattelun sisältöä ja laatua. Hänen tutkimuksensa osoittaa, että opettajien liian heikko teoreettisen tiedon hallinta johtaa siihen, että opettajan on vaikeaa muuttaa omaa pedagogista opettajuuttaan. Patrikaisen mielestä tuloksia ei voida täysin yleistää, koska ne vaatisivat toistoja. (Patrikainen 1999, 23, 147-148.)

Aaltola viittaa Kari Kiviniemen (2000) tekemään tutkimukseen, jonka mukaan opettajat ovat hyvin tietoisia ja ajan hermoilla koulua ja opettamista kohtaamista haasteista (Aaltola 2003, 15-16). Aaltolan mukaan haasteet vaativat aikaa ja keskustelua kyseisistä kasvatuksellisista haasteista. (Aaltola 2003, 24). Isosomppi ja Leivo viittaavat Sumsionin (1994) tutkimuksiin, joiden mukaan australialaiset opettajaopiskelijat käyttävät mieluummin asiantuntijoiden ja teorioiden tuomaa tietoa. Heiltä puuttuvat omat yksilölliset mielipiteet asioista. (Isosomppi ja Leivo 2003, 109.) Isosompin ja Leivon mukaan opettajakoulutuksen tulee ohjata ja voimaannuttaa opettajaksi opiskelevia opiskelijoita saamaan itsetuntoa ja asiantuntemusta kasvussa omaan ammattiinsa (Isosomppi ja Leivo 2003, 114).

Historian kautta voimme laajentaa sitä ymmärrystä ja kehityskaarta, jonka Suomen koulujärjestelmä ja koulurakennukset ovat kulkeneet. Historia tuo syvemmän ymmärryksen ajan henkeen ja niihin tilanteisiin ja tapahtumiin, jotka ovat liikuttaneet koulukulttuuria ja siinä tapahtuvia muutoksia ja ilmiöitä aina tähän päivään saakka. Tietyt ihmiset ja poliittiset ja taloudelliset tilanteet vaikuttavat koulurakennukseen ja siinä elettyyn koulukulttuuriin. Koulurakennuksen historian kautta voi nähdä syvällisemmin koulurakennuksen rakentamisen aina alkuajoista tähän päivään saakka. (Piispanen 2008, 3.) Nykyaikainen koulurakennus rakennustekniikkaa ja teknologiaa myöten on hyvin erilainen, kun verrataan 1900-luvun kouluja. Maailma on kehittynyt ja tapa elää ja toimia on hyvin erilainen. Nykyaikainen oppimisympäristö kehittyy rakennusteknisesti kohti avoimempaa ja muunneltavampaa koulua. Myös teknologia on tullut yhdeksi tärkeäksi osaksi koulumaailmaa. Teknologia on osana opetuksen pedagogisia

välineitä. Kouluja pyritään avaamaan enemmän ulkopuoliseen maailmaan. Luodaan erilaisia suhteita ja yhteistyötä koulujen ulkopuolisten tahojen kanssa. Tutkimukseni kohdistuu uuteen oppimisympäristöön ja toimintakulttuuriin.

4. TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO

4.1. Tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tarkoitus on tuoda esille, minkälaiset oppimisympäristön ja toimintakulttuurin ominaisuudet tuottavat opettajille iloa. Opettajan näkökulma on tärkeää, kun rakennamme ja kehitämme uudenlaisia innovatiivisia oppimisympäristöjä. Tutkimukseni tarkoitus on tuoda opettajan ääni kuuluviin näitä uusia ja innovatiivisia ratkaisuja tehtäessä. Tätä tarkoitusta varten analysoidaan opettajien ottamia valokuvia ja niihin liittämiä tekstejä.

Tutkimuskysymykseni ovat;

1. Minkälainen oppimisympäristö tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia vierailevan koulun opettajille?
2. Minkälainen toimintakulttuuri tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia uuden koulun opettajille?

Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimusmetodeina käytin havainnointia, valokuvaamista ja haastattelua. Lisäksi projektiin kuului uuden koulun ja vierailevan koulun opettajien koulutus ja opettajien suunnittelema teemaviikko. Valokuvaamiseen osallistui 6 uuden koulun opettajaa ja 6 vierailevan koulun opettajaa, eli yhteensä 12 opettajaa. Vierailevan koulun opettajat valokuvasivat oppimisympäristöä, joka tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista. Uuden koulun opettajat kuvasivat toimintakulttuuria, joka tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista. Kummankin koulun opettajat kirjoittivat valokuviiin liittyvät kuvatestit; mitä kuvassa on ja miksi? Havainnointi tapahtui uudessa koulussa keväällä 2014 yhden viikon aikana 22-28.4.2014. Valokuvaus tapahtui havainnointiviikkoni aikana. Lisäksi tein 8 haastattelua 13. ja 15.5.2014. Tässä tutkimuksessa aineistoksi on valittu opettajien ottamat valokuvat ja niihin liitetyt kuvatestit. Liitteenä on opettajien saamat ohjeet valokuvaamiseen ja kuvatekstien kirjoittamiseen.

4.2. Fenomenologinen tutkimusote

Tutkimuksessani teoreettista viitekehystä edustaa fenomenologia. Fenomenologia edustaa avointa, havaintoihin ja kokemukseen liittyvää tutkimussuuntausta. (Jyväskylän yliopisto 2015.) Pyrin tutkimaan kohdettani sellaisena kuin se käytännössä esiintyy (Huhtinen, Koponen, Metteri, Pellinen, Suoranta ja Tuomi 1994, 165). Eskolan ja Suorannan mukaan tutkimuksen objektiivisuus löytyy oman subjektiivisuuden kautta. Voimme tutkia asioita vain omasta subjektiivisesta näkökulmasta. Kun näkee oman subjektiivisuutensa syntyä aitoa objektiivisuutta. (Eskola ja Suoranta 1998, 17.) Metsämuurosen mukaan tieteellinen tutkimus pyrkii objektiivisuuteen, mutta tutkijan subjektiivisuus on aina läsnä (Metsämuuronen 2003, 3).

Tutkimuksessani lähdin liikkeelle ensin tutkimuksesta ja sen analysoimisesta. Tutkimuksen analysoinnin jälkeen lähdin perehtymään teoriaan ja aikaisempiin tutkimuksiin. (Eskola ja Suoranta 1998, 19.) Teoriaan ja aikaisempiin tutkimuksiin perehtyminen lisäsivät ilmiön ymmärtämistä ja siihen liittyviä vaikuttavia tekijöitä (Eskola ja Suoranta 1998, 35).

Tutkimus on tapaustutkimus ja kohteena on uusi moderni koulu. (Saarela-Kinnunen ja Eskola 2001, 158-162, 168., Metsämuuronen 2003, 169-171.) Tutkimus on ollut ainutlaatuinen mahdollisuus päästä tutkimaan ja tutustumaan uuteen nykyaikaiseen elämänkaarikouluun. Koulu on ollut rakenteilla samaan aikaan uuden Perusopetuksen opetussuunnitelman valmistuessa. Uusi koulu ja sen tilat luovat uudenlaisen mahdollisuuden oppimisen ilolle. (Syrjälä ja Numminen 1988, 5-7.)

4.3. Valokuvaus ja kuvatekstit aineistona

Havainnointiviikon aikana opettajat saivat tehtäväkseen kuvata uuden koulun oppimisympäristöä ja toimintakulttuuria Yliopistolta lainatuilla Ipadeilla. Tehtävänä oli kuvata 3 valokuvaa uudesta koulusta. Vierailevan koulun opettajat kuvasivat oppimisympäristöä, joka heidän mielestään tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista. Opettajat saivat tehtäväkseen myös kirjoittaa kuviin kuvatekstit, mitä kuvassa on ja miksi. Uuden koulun opettajat kuvasivat toimintakulttuuria, joka heidän

mielestään tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista. Näihin kuviin liitettiin myös kuvatekstit, joissa kerrottiin mitä kuvassa on ja miksi.

Tekniikan kehittyessä tutkijat ja opiskelijat pystyvät monipuolisemmin käyttämään tekniikan mahdollisuuksia opiskeluun ja tutkimiseen. Itse valokuvaamisella on jo pitkät perinteet, mutta teknologiaa olisi mahdollista käyttää vielä enemmän. (Dicks, Mason, Coffey ja Atkinson 2008, 1-2.) Prinsin sekä Milesin ja Howesin mukaan valokuvaaminen on suosittu tapa tutkijoiden joukossa (Miles ja Howes 2014, 1). Myös Rantala (2005 ja 2006) on käyttänyt valokuvaamista videokuvaamisen lisäksi tutkiessaan oppimisen iloa oppilaiden näkökulmasta. Valokuvaamisen ja videokuvaamisen kautta hän pystyi näkemään myös omat opetustapansa uusin silmin. Valokuvaamista on käytetty myös opettajakoulutuksessa opettajaksi opiskelevien opettamista dokumentoitaessa (Miles ja Howes 2014, 11). Sitä on käytetty eri ikäisten osallistujien kanssa lapsista aikuisiin. (Prins 2010, 426-427.)

Opettajat onnistuivat tehtävässään hienosti ja sain kerättyä ison aineiston. Yksi opettaja oli kuvannut ainoastaan yhden kuvan, yksi opettaja oli kuvannut kaksi kuvaa ja yksi opettajista oli kuvannut neljä kuvaa. Kuvia kertyi yhteensä 34 kappaletta kuvateksteineen kahdeksatoista opettajalta. Vierailevan koulun opettajista osallistuivat kaikki 6 opettajaa ja uuden koulun opettajista osallistuivat myös kaikki 6 opettajaa. Myös rehtorit osallistuivat tutkimukseen. Eli tutkimukseni kattaa kaikki silloiset opettajat ja rehtorit kummastakin koulusta, jotka toimivat tutkimukseni aikana uudessa koulussa. Aineistossani oli nähtävissä osittainen saturaatio eli kylläntyminen, kun opettajat olivat ottaneet kuvia samoista paikoista (Eskola ja Suoranta 1998, 62-63).

Uudessa koulussa oppilaita oli vuonna 2014: 1 A: 22 oppilasta, 1 E: 5 oppilasta, 2 A: 9 oppilasta, 3 A: 10 oppilasta ja 4 A: 6 oppilasta. Vierailevan koulun oppilaista 3-6 luokat kävivät päivittäin koulua uudessa koulussa. Vierailevan koulun oppilaita oli: 3 A: 22 oppilasta, 3-4 B: 21 oppilasta, 4 A: 20 oppilasta, 5 A: 19 oppilasta, 5-6 B: 18 oppilasta ja 6 A: 17 oppilasta. Koska uusi koulu oli vasta syksyllä aloittanut toimintansa, oppilaita oli vielä todella vähän koulun kokoon nähden. Vierailevan koulun 3-6 luokat olivat tulleet uuteen kouluun väliaikaisesti homeongelmien takia. Vierailevalle koululle oli aloitettu uuden koulun rakentaminen ja vierailevan koulun opettajat olivat mukana suunnittelemassa uutta kouluaan. Uudessa koulussa he pääsivät tutustumaan uusiin moderneihin tiloihin ja saivat kokeilla käytännössä, minkälaista modernissa oppimisympäristössä on toimia ja toteuttaa opettajuutta. Uuden koulun opettajat olivat syksyllä aloittaneet aivan uuden taipaleen uutena kouluna. Uuden koulun toimintakulttuuria oli vasta vähän aikaa luotu pikkuhiljaa.

Yhteisopettajuus oli otettu käyttöön heti syksyllä 2013. Vierailevan koulun opettajat olivat asettuneet heidän rinnalleen yhteiselle taipaleelle. Molempien koulujen opettajilla oli oiva tilaisuus oppia toisiltaan monia hyödyllisiä tapoja ja näin tukea toisiaan uuden oppimisessa.

Prinsin mukaan valokuvaamisessa ongelmakohtia ovat valokuvaamiseen saatu lupa. Saanko kuvata muita ihmisiä? Myös tutkimuksessani opettajat kyselivät samaa kysymystä. Lisäksi ongelmana voi olla kameran käyttö. Tutkimuksessani pidin opettajille erillisen iPadin käyttökoulutuksen, jossa kävimme läpi valokuvan ottamisen ja tallentamisen sekä kuvatekstien kirjoittamisen. Ja koska itse samaan aikaan tein koululla havainnointia, lupasin, että minulta voi tulla kysymään, jos jotain ongelmaa ilmenee. Kolmantena ongelmakohtana voi tulla esiin, ettei kirjoita kuvateksteihin mitään sopimatonta tai toista loukkaavaa, mikä pätee myös valokuvaamiseen. Valokuvaamisessa on myös positiivisia vaikutuksia. Valokuvaaja saattaa valokuvaamisen myötä nähdä oman ympäristönsä uusin silmin, itsetunto ja oma aktiivisuus kasvavat ja yhteenkuuluvuus ja yhteistyö lisääntyvät. Valokuvaamiseen saattaa sisältyä myös jonkinlainen kontrollin tunne, koska valokuva tallentaa ja säilyttää tietyn hetken. (Prins 2010, 428-429.) Milesin ja Howesin mukaan valokuvaajalla on mahdollisuus poistaa tai säilyttää kuvat ja näin kontrolloida, mitä ja miten haluaa tutkittavaa asiaa ilmaista (Miles ja Howes 2014, 10) Tutkimukseni oli hyvin kokonaisvaltaista ja suhde tutkimuskohteeseen sopivan läheinen, koska vierailin koululla ja tein viikon havainnoinnin. Lisäksi keskustelin paljon opettajien kanssa.

Valokuvia ja kuvatekstejä lähdin käsittelemään ja analysoimaan ATLAS.ti tietokoneohjelmalla. Ostin ja latsin ohjelman netistä. Kuvat kuvateksteineen latsin tietokoneeltani ohjelmaan. Ohjelman käyttöä harjoittelin itse kokeilemalla ja youtubesta löytämilläni videoilla. Erityisesti video ATLAS.ti Mac - An Overview (Extended version) oli loistavana apuna opetellessani analysoimaan aineistoa. Videolla Ricardo Contreras näyttää asken askeleelta, kuinka ATLAS.tia voidaan käyttää monipuolisesti tutkimuksen analysointiin. Video oli englanninkielinen. Videon avulla opettelin koodaamaan, ryhmittelemään, kommentoimaan, kirjoittamaan muistioita ja tekemään ajatuskarttoja. (Contreras 2016.) Tutkimusohjelmana ATLAS.ti antaa aivan uudenlaisia mahdollisuuksia analysoida ja käsitellä tutkimusaineistoa. Ohjelma ja sen mahdollisuudet veivät huomaamatta mukanaan. Omaan tutkimukseeni käytin ohjelman hyvin yksinkertaisia mahdollisuuksia, mutta tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista kehittää taitoja lisää ohjelman tiimoilta.

Ensimmäiseksi lähdin miettimään, mitä koodaan. Koodattavat asiat löysin opettajien tehtävänannosta. Niitä olivat: Miksi kuvassa on, Mitä kuvassa on, Tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista oppimisympäristössä, Tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista toimintakulttuurissa, vieraileva oppimisympäristö, uusi toimintakulttuuri. Kävin läpi kaikki kuvat ja kuvatekstit ja etsin niistä kyseiset koodit. (Eskola ja Suoranta 1998, 151-153, 155-158.) Sen jälkeen lähdin ryhmittelemään aineistoa ja koodeja. Ryhmittelin aineistoa vieraileva, uusi, nainen, mies. Ryhmittelyn jälkeen lähdin kommentoimaan sitaatteja, jotka olin valinnut koodien mukaan. Lähdin analysoimaan, kommentoimaan ja kysymään/kyseenalaistamaan sitaatteja. Halusin keskustella aineistoni kanssa ja kuunnella mitä sillä on minulle kerrottavaa.

Kun olin käynyt läpi koodit ja kommentoinut ne, lähdin rakentamaan ajatuskarttoja tutkimuskysymyksiini mukaisesti. Tutkimuskysymyksiäni ovat;

1. Minkälainen oppimisympäristö tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia vierailevan koulun opettajille
2. Minkälainen toimintakulttuuri tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia uuden koulun opettajille?

Näiden tutkimuskysymysten pohjalta tein ajatuskartat (Networks) koodeista; Tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista oppimisympäristössä ja Tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista toimintakulttuurissa.

5. TUTKIMUKSEN ANALYYSI

Mikä sitten tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista koulussa? Mitä opettajat kuvasivat Ipadeilla ja mitä he kirjoittivat kuvateksteihin? Uudessa koulussa opettajat kuvasivat monipuolisesti koulunsa tiloja, itse luokkahuonetta, valoisaa aulaa pöytäryhmineen ja sohvineen, liikuntahallia, käsityö- ja kuvaamataidon luokkaa, amfiteatteria, näyttämöä, vessakäytävää, musiikkiluokkaa, läheisen järven rantamaisemaa, vahtimestarin kopin edustaa, kannettavia tietokoneita ja niiden kärryjä, koulun urheilukenttää, askarteluprojektia ja yhteistyöprojektia. Mielestäni kuvia tuli monipuolisesti eri paikoista eripuolilta koulua ja lähiympäristöstä.

Koottuani kaikki koodia vastanneet vastaukset aloin löytää vastauksista erilaisiin teemoihin liittyviä vastauksia. Vierailevan koulun opettajien vastaukset oppimisympäristöön tuottivat teemat: modernit opetustilat, teatteri ja draama, oppimisen ilo, teknologia, me-henki, lepo, pienet opetusryhmät ja pelaaminen. Uuden koulun opettajien vastaukset toimintakulttuuriin tuottivat teemat: modernit opetustilat, oppimisen ilo, yhteistyö, teknologia, lepo, vanhempien tuki ja pienet opetusryhmät. (Eskola ja Suoranta 1998, 154-155, 175-180.)

5.1. Minkälainen oppimisympäristö tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia vierailevan koulun opettajille?

Toinen kuvioni ja ensimmäinen taulukko havainnollistavat vierailevan koulun opettajien vastauksia. Vierailevan koulun opettajat kuvasivat uuden koulun oppimisympäristöä ja mikä siinä tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia. Koodiini; tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista oppimisympäristössä sain 30 erilaista lainausta opettajien kirjoittamista kuvateksteistä.

Vierailevan koulun opettajien vastauksia, mikä tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista oppimisympäristössä. Löysin vastauksista seuraavat teemat: modernit opetustilat, teatteri ja draama, oppimisen ilo, teknologia, me-henki, lepo, pienet opetusryhmät ja pelaaminen.

Kuvio 2 Vierailevan koulun opettajien vastauksia oppimisen ilosta

Taulukko 1 Vierailevan koulun opettajien vastauksia oppisen ilosta

Modernit opetustilat	Käsityö- ja kuvisluokan työtila mahdollistaa monipuoliset työt erilaisilla tekniikoilla. Mahtavaa!	Täälläkin voisi kokea oppimisen iloa. Tarvikkeet vain puuttuvat vielä.	Uuden koulun liikuntasali. Tilaa on vaikka muille jakaa! Itseasiassa tilan voi jakaa, mikä on loistava mahdollisuus eriyttämisen toteuttamiseen ja pienryhmäpeleihin!	Näkymä luokasta käytävän läpi naapuriluokkaan. Tytöt pelaavat Aliasta matikan kokeen jälkeen.	Uudessa koulussa on pedagogisesti ajatellen loistava luokkatila musisointiin ja kaikkienensa musiikin opetussuunnitelman toteuttamiseen. Tilassa on mahdollisuus tehdä tuoleista piiri, joka mahdollistaa erinomaisesti monipuoliset harjoitteet!	Vessat ovat tosi lähellä luokkaa, mikä lyhentää tarpeen tullen oppilaan poissaoloa luokkaopetuksesta.	Kalustus voi parhaimmillaan motivoida tiiviiseen ryhmätyöhön tai omaehtoiseen opiskeluun.
Teatteri ja draama	Amfiteatteri on täyttyvässä katsojista.	Näyttämö on loistava oppimisympäristö lukupiiriin, dramatisoidaan kirjojen tapahtumia.	Monitoimitila, näyttämö houkuttelee esityksiin ja luovaan ilmaisuun monipuolisesti.	Harjoittelun palkaksi tulee konkreettinen palkitseva lopputulos, jonka voi myös esittää muille oppilaille tai vaikka juhlassa.	Amfiteatteri houkuttaa näyttelemään ja esittämään pieniä esityksiä. Luovuus ja rohkeus esittää matalalla kynnyksellä. Lukupiiriinkin sopiva oppimisympäristö.		
Oppimisen ilo	Läksynä oli ollut harjoitella kaupungin paikkoja ja nyt oppilaat tekevät pieniä pelejä aiheesta toisilleen.	Kuukauden päivittäminen ajantasalle. Sanoista tulee näin luonteva osa kieltentuntien arkea.	Oppilaiden enkunvihkosta on tullut varsinaisia taideteoksia kuvasanastoihin. Niitä on mukava tutkia tunnilla yhdessä!	Musiikintunnilta opitaan sosiaalisia taitoja soittamisen taidon lisäksi.			

Teknologia	Läppärikärryt ja luokan yhteydessä olevat tilat.	Lapset motivoituvat kaikenlaisista tehtävistä, kun saavat tehdä koneella ja vähän vapaammissa tilassa.	Läppärikärryt ovat mahdollistaneet tietokoneiden monipuolisen käytön sekä tiedonhakuun että valmiisiin tehtäviin	Englannin sanojen kertausta älytälulla.	Kotiläksyjen esittelyä dokumenttikameralla.	“Kun kone käteen kapsahtaa, käytöshäiriöt ilmaan katoaa.”	
Me-henki	Kun biisi lähtee svengaamaan ja kaikki soittavat yhteen samassa rytmissä, syntyy mehenkeä nostattava tunne.	Jokainen oppilas tuo oman mausteensa yhteiseen soppaan.	Yhteismusiikkiin liittyy paljon yhteisöllisiä elementtejä.				
Lepo	Oppilaat ovat myös tykättyneet tekemään ryhmätöitä vessakäytävän perällä omassa rauhassaan.	Luokkakäytävän aulatilaa. Tilaa voi käyttää opiskeluun ja rentoutumiseen.	Luonto oppimisympäristönä. Kiikarit kaulassa aistimme kevätluonnon heräämistä. Kohokohta evästäuko.				
Pienet opetusryhmät	Mukava työskennellä pienen ryhmän kanssa. Leppoisa tunnelma ja oppimisen kontrollointi on tehokasta.						
Pelaaminen	Pojat pelaavat Halli Galliamatikan kokeen jälkeen käytävällä						

Vierailevan koulun opettajille uudessa koulussa oppimisen iloa ja onnistumista tuottavat;

Mahdollisuus käyttää tietokoneita monipuolisesti, minkä mahdollistavat läppärikärryt ja luokan läheisyydessä olevat tilat, kuten viihtyisä ja valoisa aulatila sohvineen ja isoine ikkunoineen. Oppilaat työskentelevät motivoituneesti, kun saavat käyttää tietokoneita.

Toive saada uusia tiloja ja tarvikkeita käyttöön, osa luokista vielä keskeneräisiä. Niistä puuttuivat tarvittavat välineet ja koneet olivat vielä kytkemättä. Opettajat odottavat innolla, että pääsevät käyttämään esim. käsityö- ja kuviluokan tiloja.

Tilaa on paljon ja sitä voidaan jakaa. Uusi koulu on iso ja luokkia ja tilaa on paljon. Luokkien seiniä voidaan avata ja sulkea tarpeen mukaan ja kalusteet ovat kevyitä ja helposti siirrettäviä. Oppilaita pystytään helposti eriyttämään ja jakamaan erilaisiin ryhmiin. Ryhmät pystyvät tekemään rauhassa töitään häiritsemättä muita. Pienen ryhmän kanssa opettajan on helppoa ja leppoisaa työskennellä. Oppimisen kontrollointi on tehokasta.

Oppilaat ovat löytäneet omia erikoisia paikkoja, kuten vessakäytävä, jossa on rauhallista tehdä esim. ryhmätöitä. Oppilaat tykkäävät pienistä rauhallisista sopista, joissa saa olla omissa oloissaan keskittyen omaan työhön.

Uudessa koulussa on hieno ja nykyaikainen musiikkiluokka, joka mahdollistaa mm. yhteismusisoinnin ja tuolien siirtäminen onnistuu helposti. Yhteismusisointi nostattaa me-henkeä ja tuo yhteenkuuluvuudentunnetta. Toimiva musiikkiluokka mahdollistaa monipuolisen musiikin opetussuunnitelman mukaisen opetuksen.

Kieletuntuneilla käydään sanastoa monipuolisesti läpi. Oppilaat tekevät läksysanoista toisilleen pieniä pelejä. Näin uusista vieraidenkielten sanoista tulee luonteva osa kielientuntien arkea. Oppilaiden kieltenvihot ovat myös aikamoisia taideteoksia, joita käydään yhdessä läpi ja ihastellaan dokumenttikameran avulla.

Osa uuden koulun luokista on suunniteltu niin, että luokan seinä on osittain lasitettu ja näkymä luokasta käytävään tuo avaruutta. Opettajan on helppo nähdä luokasta, mitä käytävällä tapahtuu. Jos osa oppilaista on valmiina tehtävissään, heidät voi päästää käytävään esim. pelaamaan jotain peliä tai lukemaan kirjaa, kun muut vielä ahertavat tehtäviensä kimpussa.

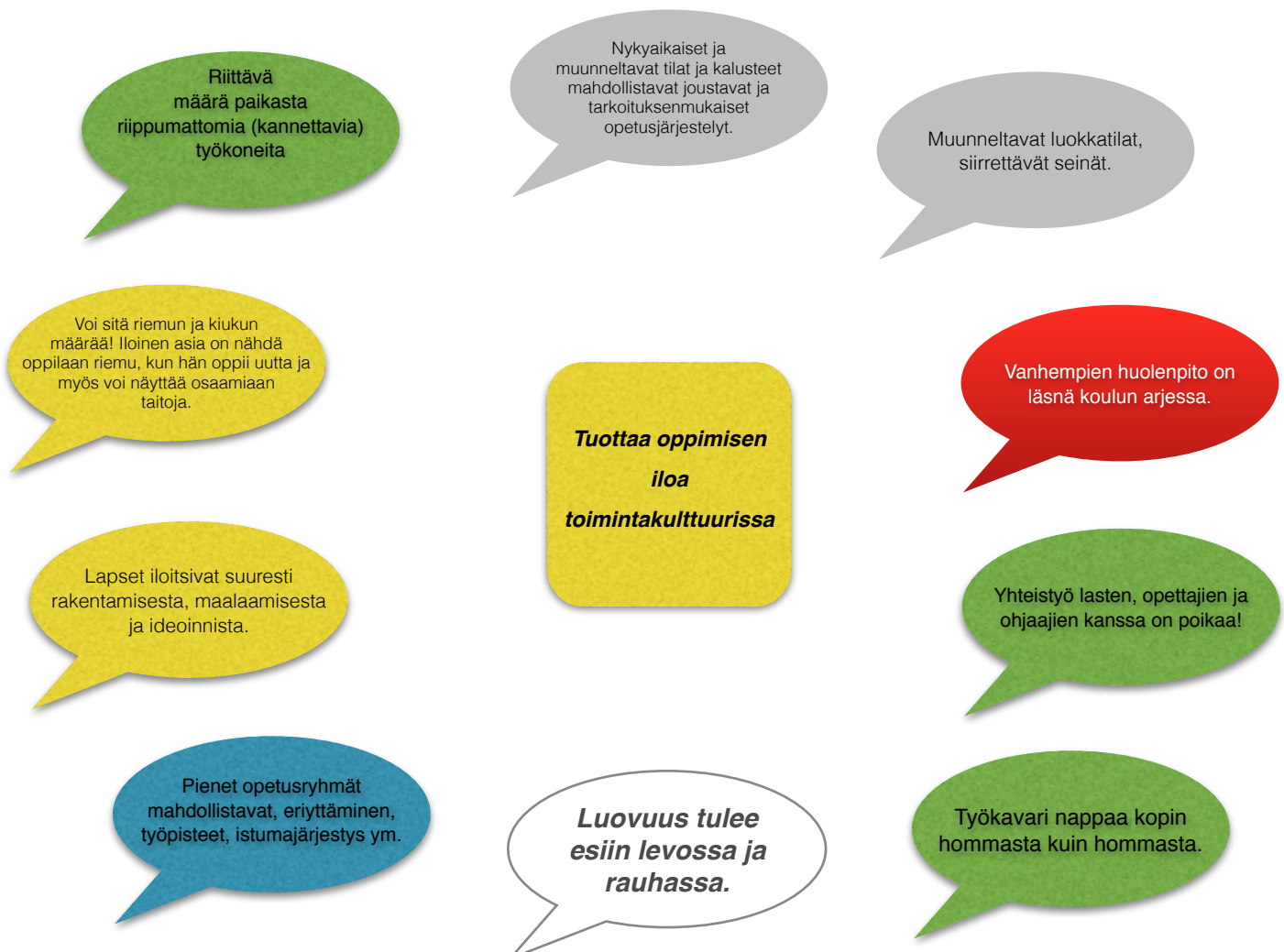
Uuden koulun ruokalassa on nykyaikainen näyttämö ja pihalla pääsisäänkäynnin edessä amfiteatteri. Uuden koulun opettajat ja oppilaat ovat ottaneet lavat aktiivisesti käyttöön ja keksivät

niille monipuolisesti tekemistä. Esityksiä on kiva tehdä ja niitä on myös kiva katsoa. Näyttämöllä on pidetty mm. lukupiiriä ja dramatisoitu kirjan tapahtumia.

5.2. Minkälainen toimintakulttuuri tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia uuden koulun opettajille?

Kolmas kuvio ja toinen taulukko havainnollistavat uuden koulun opettajien vastauksia. Uuden koulun opettajat kuvasivat uuden koulun toimintakulttuuria ja mikä siinä tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia. Koodiini; tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista toimintakulttuurissa sain 23 erilaista lainausta opettajien kirjoittamista kuvateksteistä. Löysin vastauksista seuraavat teemat: modernit opetustilat, oppimisen ilo, yhteistyö, teknologia, lepo ja vanhempien tuki.

Kuvio 3 Uuden koulun opettajien vastauksia oppimisen ilosta

Taulukko 2 Uuden koulun opettajien vastauksia oppimisen ilosta

Modernit opetustilat	Modernit opetustilat tarjoavat mukavan lukuhetken.	Tilat ovat tätä päivää! Inspiroivaa ja uutta. Kannustaa kokeilemaan joustavia ryhmittelyjä ja yhteisopettajuutta. Tässä on paljon mahdollisuuksia.	Muunneltavat luokkatilat, siirrettävät seinät.	Nykyaikaiset ja muunneltavat tilat ja kalusteet mahdollistavat joustavat ja tarkoituksenmukaiset opetusjärjestelyt.	Monitoimisuutta on muunneltavissa pieniksi paloiksi	Ilman sohva. Tässä me luemme, selvitämme asiat, olemme aamupäivällä, huilaamme tai pötkötämme tarvittaessa, teemme matikan juttuja, esitämme nukketatteria, katselemme ulos avaraan maailmaan, selvitämme päivän säätilan.
Oppimisen ilo	Itse suunniteltu ja tehty pelilauta kortteineen. Pelipaikkana aulaan oleva riittävän iso pöytä.	Uusia taitoja opettelemassa. Voi sitä riemun ja kiukun määrää! Ilmainen asia on nähdä oppilaan riemu, kun hän oppii uutta ja myös voi näyttää osaamistaan taitoja. Kiukkuinen laantuu, kun annetaan aikaa.	Lapset iloitsevat suuresti rakentamisesta, maalaamisesta ja ideoinnista.	Eri paikoissa opiskelu virkistää.	Oppimisen iloa sanaluokkien opiskelussa. Itse suunniteltu ja tehty lautapeli kortteineen. Pelipaikkana aulaan oleva riittävän iso pöytä. Oppilaat valitsivat itse pelipaikan.	

Yhteistyö	Eskarit vuoden varrella jo hengittävät samaa ilmaa kuin koululaiset. Tottuvat tiloihin ja ihmisiin ja käytänteisiin. Sujuvat siirtymät puolin ja toisin.	Eskari ja ekaluokka yhteisellä käytävällä.	Työkavari nappaa kopin hommasta kuin hommasta.	Yhteistyö lasten, opettajien ja ohjaajien kanssa on poikaa!	Valmista tulee, vaikka depis painaa päälle.	Eskareiden ja ykkösten yhteinen projekti.
Teknologia	Riittävä määrä paikasta riippumattomia (kannettavia) työkoneita mahdollistaa vaihtelevia työtapoja.					
Lepo	Levollisen oppimishetken paikka.	Luovuus tulee esiin levossa ja rauhassa.				
Vanhempien tuki	Vanhempien huolenpito on läsnä koulun arjessa.	Vanhempainyhdistys tarjoaa oppilaille ksylitolipastillit ruokailun jälkeen.				
Pienet opetusryhmät	Pienet opetusryhmät mahdollistavat, eriyttäminen, työpisteet, istumajärjestys ym.					

Uuden koulun opettajien mielestä Vuoreksen koulun toimintakulttuurissa tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista;

Oma luokka on turvallinen oppimisympäristö. Uudessa koulussa toimii erityisluokka ja heille oma luokka on ensisijaisesti iloa tuottava.

Vanhempainyhdistys on lähtenyt uuden koulun toimintaan alusta alkaen mukaan. Vanhempainyhdistys mm. tarjoaa lapsille ksylitolipastillit ruokailun jälkeen. Vanhempien huolenpito on läsnä koulun arjessa.

Itse suunniteltu ja tehty pelilauta kortteineen tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia. Vielä kun aulassa on riittävän iso pöytä pelin pelaamista varten ja paikan saa itse

valita, ilo on taattu. Lapset iloitsevat suuresti rakentamisesta, maalaamisesta ja ideoinnista. Iloinen asia on nähdä oppilaan oppivan uutta, vaikkakin välillä riemun ja kiukun kautta.

Ensimmäinen luokka ja esikoululuokka ovat sijoitettu ensimmäiseen kerrokseen samalle käytävälle. Vuoden varrella esikoululaiset tottuvat tiloihin, ihmisiin ja käytänteisiin. Helpot siirtymät mahdollistavat joustavan yhteistyön. Pienet opetusryhmät mahdollistavat eriyttämisen, työpisteet, istumajärjestyksen ym.

Kun työkaveri nappaa kopin hommasta kuin hommasta, valmista tulee aina vaikka viimehetkellä. Yhteistyö lasten, opettajien ja ohjaajien kanssa tuo voimaa.

Aulan isolla sohvalla luetaan, selvitetään asioita, ollaan aamupiirissä, huilataan. Luovuus tulee esiin levossa ja rauhassa. Modernit opetustilat tarjoavat mukavan lukuhetken. Se on myös levollisen oppimishetken paikka.

Muunneltavat luokkatilat, siirreltävät seinät ja kalusteet mahdollistavat joustavat ja tarkoituksenmukaiset opetusjärjestelyt. Modernit tilat inspiroivat ja kannustavat kokeilemaan uusia ryhmittelyjä ja yhteisopettajuutta. Ne mahdollistavat uudenlaiselle ajattelulle. Riittävä määrä paikasta riippumattomia kannettavia tietokoneita mahdollistavat vaihtelevat työtavat.

6. TULOKSET, JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINNAT

6.1. Tutkimustulokset

Tutkimustulokset valottavat opettajien näkökulmia oppimisen iloon uuden koulun oppimisympäristössä ja toimintakulttuurissa –ja sitä, kuinka oppimisympäristö ja toimintakulttuuri mahdollistavat hyvällä tavalla opettajan pedagogisen toimijuuden. Ennakko-oletukseni oli, että opettajat olisivat kuvanneet valokuvissa ja kuvateksteissä enemmän lapsia ja lasten näkökulmasta oppimisen iloa. Varsinaisesti minulla ei ollut vahvaa hypoteesia enkä sen kautta lähtenyt tutkimusta tekemään, mutta tämä ennakko-oletus nousi mieleeni. (Eskola ja Suoranta 1998, 19.) Olin hämmästynyt kuinka kuvissa ja teksteissä tulikin voimakkaasti opettajien oma ääni esiin opettajan omasta näkökulmasta. Opettaja ajattelee oppimisen ilon oppimisympäristössä ja toimintakulttuurissa enemmän opettajan näkökulmasta, kuinka oppimisympäristö ja toimintakulttuuri mahdollistavat hyvällä tavalla opettajuuden pedagogisen toimijuuden. Opettajalle on tärkeää, että oppimisympäristö ja toimintakulttuuri ovat toimivia ja niissä tapahtuva työ on helppoa.

1. Minkälainen oppimisympäristö tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia vierailevan koulun opettajille?

Opettajalle oppimisympäristön tulee olla sellainen, että siinä on helppoa olla oppilaiden kanssa ja sitä on helppo muunnella tarpeiden mukaan. Helppous ja keveys esim tiloissa, väliseinissä ja kalusteissa auttaa opettajan työtä. Niitä on helppo ja kevyttä siirrellä ja liikutella. Myös esteetön näkyvyys on tärkeää. Opettaja näkee joka paikkaan ja silloin oppilaita voi sijoitella eri puolille luokkaa ja jopa käytävälle, esim eriyttäminen pienempiin ryhmiin, kun lasiseinät lisäävät näkyvyyttä. Liikuteltavat väliseinät mahdollistavat luokkien yhdistelyä ja yhteisopettajuutta. Opettajan arki on kiireinen ja täynnä erilaisia tapahtumia ja tehtäviä erilaisten opettajien ja oppilaiden kanssa. Helpot ja nopeat ratkaisut ovat silloin valttia.

Myös teknologian tulee olla helposti saatavissa ja liikuteltavissa sinne missä sitä milloinkin halutaan käyttää. Teatteri ja draama nousivat voimakkaasti esiin vierailevan koulun opettajien

vastauksissa oppimisympäristössä oppimisen iloa tuottaviksi asioiksi. Samanlaista iloa ja sosiaalista ponnistelua vaatii myös orkesteri tai yhteismusisointi, niin kuin yhden opettajan vastauksesta kävi ilmi.

Tutkimukseni aikana vierailevan koulun opettajat odottivat jo innolla myös yhteisopettajuuden aloittamista. Sitä oli tarkoitus käynnistää seuraavana syksynä. Myös uusien tilojen käyttöönottoa odotettiin. Vierailevan koulun opettajien vastauksista yhdessä puhuttiin luokan sisäisestä me-hengestä musiikkitunnin musisoinnin yhteydessä.

Vastauksista löytyi myös yksi luonnosta otettu kuva. Kuvatekstissä luonto koettiin rauhoittavana elementtinä. Uudesta koulusta on helppoa lähteä luontoon. Metsä on aivan koulun vieressä. Myös koulun käytävien suurista lasi-ikkunoista avautuu kaunis piha ja metsämaisema.

2. Minkälainen toimintakulttuuri tuottaa oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia uuden koulun opettajille?

Uuden koulun opettajien vastauksissa kirjoitettiin paljon yhteistyön merkityksestä. Osa uuden koulun opettajista olivat koulun aloitusvaiheesta asti tehneet yhteisopettajuutta ja yhteistyön merkitys korostui heidän vastauksissaan. ”Työkaveri nappaa kopin hommasta kuin hommasta.” Vastaus kertoo saumattomasta yhteistyöstä, jossa kumpikin on motivoitunut saamaan keskeneräiset työt valmiiksi. Tutkimuksessa nousivat esiin teemoina lepo ja pienet opetusryhmät. Olisin kuvitellut, että juuri tämän tyyppiset teemat olisivat olleet vielä enemmän esillä koulumaailman hektisyyden takia, mutta eivät opettajat niitä erityisesti korostaneet. Oma rauhallinen luokka ja lepoa ja rauha tulivat lähinnä esiin erityisluokan tarpeista.

Uuden koulun opettajista yhdessä kuvassa ja kuvatekstissä nostettiin esiin vanhempien tuki ja vanhempainyhdistys oppimisen iloa tuottavana asiana.

Valokuvissa ja kuvateksteissä oli yllättävän paljon erilaisissa paikoissa pelaaminen yhtenä oppimisen iloa tuottavana asiana sekä oppimisympäristöjä että toimintakulttuuria kuvatuissa valokuvissa ja kuvateksteissä. Vaikka itse teeman alla on vain yksi vastaus, pelaamiseen liittyviä vastauksia löytyy myös teemojen oppimisen ilo ja modernit opetustilat alta.

Se ilo ja innostus opettajissa, kun he pääsivät kokeilemaan tutkimukseni aikana iPadeja ja oppimaan uusia asioita, oli hienoa ja aitoa. Samaa innostusta näin myös opettajien arjessa ja heidän kuvaamissaan kuvissa ja kuvateksteissä.

6.2. Tulosten tarkastelu kirjallisuuden valossa

Opettajalle oppimisympäristön tulee olla sellainen, että siinä on helppoa olla oppilaiden kanssa ja sitä on helppo muunnella tarpeiden mukaan. Myös koulun pihaa oppimisympäristönä tutkineet Hyvönen, Kangas, Kultima ja Latva ovat saaneet tutkimustuloksissaan samansuuntaisia tuloksia, työn sujuvuus oli opettajille tärkeää (Hyvönen, Kangas, Kultima ja Latva 2006, 23-29).

Opettajille on tärkeää, että oppimisympäristö ja toimintakulttuuri mahdollistavat hyvällä tavalla opettajan pedagogisen toimijuuden. Myös Piispanen on saanut samansuuntaisia tutkimustuloksia tutkiessaan opettajien hyvyyskäsityksiä oppimisympäristöstä. Opettajat näkivät oppimisympäristön hyvyyden pedagogisista lähtökohdista. Lisäksi tärkeää olivat perustarpeet, hyvät tilat, välineet ja ilmapiiri. Turvallisuus koettiin tärkeäksi ja keskeiseksi asiaksi ympärillä tapahtuvien muutosten keskellä. (Piispanen 2008, 4.)

Tutkimuksessani opettajille helppokäyttöisyys huonekaluissa, tiloissa ja teknologiassa oli oppimisen iloa tuottavia ominaisuuksia. Savolainen, Vilkkio ja Vähäkylä kirjoittavat myös helppokäyttöisyydestä sekä opettajan että oppilaiden näkökulmasta. He myös peräänkuuluttavat pedagogisesti laadukkaan opetusteknologian tärkeydestä. (Savolainen, Vilkkio ja Vähäkylä 2017, 26.)

Tutkimuksessani useassa kuvassa pelit olivat läsnä. Oppilaat olivat rakentaneet omia pelejä, pelasivat kokeen jälkeen, mutta tietoteknisiä pelejä ei ollut käytössä. Yksi opettajista kirjoitti: “Kun kone käteen kapsahtaa, käytöshäiriöt ilmaan katoaa.” Tietotekniikka oli käytössä lähinnä tekstinkäsittelyn muodossa. Järvillehto näkee oppimisen ja pelien yhteydessä suuria mahdollisuuksia lisätä oppimisen hauskuutta ja motivaatiota oppimiseen (Järvillehto 2014, 133).

Martti Hellström kertoo oman tarinansa taidekasvatuksesta koulussaan 25 vuoden ajalta. Tarinan tulee olla lapsia koskettava. Hän kertoo myös me-hengen (ja sosiaalisen riippuvuuden) lisääntymisestä niin kuin tutkimuksessanikin yksi opettajista kertoi musiikintunnista. (Hellström, Johnson, Leppilampi ja Sahlberg 2015, 182-185.) Guay, Ratelle ja Chanal ovat tutkineet motivaation merkitystä oppimiseen. Heidän tutkimuksensa osoittavat, että mitä enemmän motivaatio lähti oppilaasta itsestään, sitä parempia numeroita ja paremmin oppilaat oppivat. Lisäksi tutkimus osoitti, että oppilaan omaa motivaatiota tukevat opettajat ja vanhemmat lisäsivät oppilaan omaa motivaatiota (autonomous motivation). (Guay, Ratelle and Chanal 2008, 237.) Myös Raustevon Wrightin, von Wrightin ja Soinin mukaan opettajien ja vanhempien tuki ja kannustus lisäävät oppilaan omaa motivaatiota (Rauste-von Wright, von Wright ja Soini 2003, 41).

Sahlberg ja Leppilampi kirjoittavat kirjassaan yhteistoiminnallisen oppimisen tärkeydestä. Siinä peruseriaatteena on nimenomaan toisen auttaminen ja että jokainen osallistuu. Yhteistoiminnallinen oppiminen vaatii sosiaalista kanssakäymistä ja vuorovaikutustaitoja. (Sahlberg & Leppilampi 1994, 60-61.) Uudessa koulussa oli otettu käyttöön yhteisopettajuus ja tämä koettiin oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia tuottavana toimintakulttuurissa.

Rantalan (2005 ja 2006) mukaan oppimisen ilon kokeminen edellyttää sallivaa ilmapiiriä ja erilaisten tunteiden sallivaa ilmaisua ja käsittelyä.

6.3. Tulosten merkitys koulujen kehittämiseksi

Tutkimuksen tarkoituksena on saada uutta tietoa, joka voi auttaa uusien oppimisympäristöjen suunnittelussa huomioimalla opettajien näkökulman. Tutkimuksellani pyrin avaamaan muutoksessa olevaa oppimisympäristön ja opettajuuden käsitettä oppimisen ilon kautta. Minkälaisessa muutoksessa ja missä vaiheessa kouluissa tätä muutosta eletään? Minkälaisena ilmiönä se näyttäytyy? Onko jotain oleellista, mitä tulisi huomioida? Opettajien näkökulma oppimisympäristöjen ja toimintakulttuurin suunnittelussa on tärkeää ja tulisi ottaa huomioon uusia oppimisympäristöjä ja toimintakulttuureja luotaessa. Selkeä ja toimiva oppimisympäristö luo mahdollisuuden opettajan pedagogiselle toimijuudelle ja mahdollistaa näin oppimisympäristössä ja toimintakulttuurissa tapahtuvaa oppimisen iloa.

Opetussuunnitelman ja opetuksen tulisi perustua prosessiluontoiseen opetussuunnitelmaan. Sahlberg ja Leppilampi (1994) perustelevat näkemystään uudistuvalla tiedonkäsityksellä. (Sahlberg ja Leppilampi 1994, 10. ja Hyvönen, Kangas, Kultima, ja Latva 2006, 131-135.) Prosessiluontoisen opetuksen lisääminen koulussa lisää oppimisen iloa, mahdollistaisi oppilaan sisäisen motivaation lisääntymisen ja mahdollisen flown kokemisen koulussa.

Järvilehdon mukaan uusia innovatiivisia ja innostuneita oppilaita ja opettajia on jo paljon olemassa, mutta oppimisen ilo ei ole vielä levinnyt joka paikkaan (Järvilehto 2014, 214). Tutkimustulosten perusteella tietotekniikkaa käytettiin tutkimukseni uudessa koulussa. Käytössä olivat mm. kannettavat tietokoneet, älytaulut ja dokumenttikamerat. Tietotekniikkaa voitaisiin käyttää vielä monipuolisemmin kuin miten sitä tällä hetkellä käytetään. Oletan että sen merkitys kouluissa tulee kasvamaan. Lipponen kirjoittaa Suomen Pisa-tuloksista ja oppilaiden motivaation puutteesta. Myös nuorten masentuneisuus puhuttaa. Lipponen peräänkuuluttaa kehittämään uusia

oppimisympäristöjä vientituotteeksi. (Lipponen 2013, 6-7.) Viro ohitti Suomen uusissa Pisa-tutkimuksissa. Virossa älypuhelimet ja tietotekniikka on otettu kouluissa käyttöön. Lapsille halutaan opettaa, kuinka älypuhelimia voidaan käyttää tiedonhakuun ja oppimiseen, ei vain pelaamiseen. (Miettinen 2017.)

6.4. Tutkimuksen luotettavuus - validiteetti ja reliabiliteetti

Metsämuuronen kirjoittaa sisäisestä ja ulkoisesta validiteetista. Sisäinen validiteetti kertoo tutkimuksen luotettavuudesta ja ulkoinen validiteetti sen yleistettävyydestä. Tutkimuksessani sisäinen validiteetti on tekemäni tutkimuksen luotettavuus ja ulkoinen validiteetti kertoo tutkimukseni yleistettävyydestä. (Metsämuuronen 2003, 35.) Grönfors täsmentää sisäistä validiteettia tutkimuksen johdonmukaisuudesta ja teorian ja tutkimuksen loogisesta jatkumosta. Tieteellisessä tutkimuksessa kuuluu ymmärtää ja osata oman tutkimuksen kohteen tietoteoria. (Grönfors 1985, 174.) Tutkimus on tehty tutkimuksellisten sääntöjen ja rehellisyyden nimissä ja pyritty loogisesti tarkastelemaan teoriaa tutkimukseen liittyvällä otteella. Olen pyrkinyt löytämään aikaisempia tutkimuksia, teorioita ja käsitteitä tutkimastani aiheesta. Tutkimuksen yleistettävyydestä sen verran, että tutkimus on tehty nykyaikaisessa modernissa oppimisympäristössä ja näin ollen sen yleistettävyys ei välttämättä päde vanhemman (esim. 60-70-luvun) koulun opettajiin. Lisäksi tutkimus on tapaustutkimus, joka käsittää yhden ainutlaatuisen, modernin ja nykyaikaisen koulun.

Reliabiliteetti on osa validiteettia. Reliabiliteetti mitataan tutkimuksen johdonmukaisuudella ja ristiriidattomuudella. Tutkimuksessani eri tutkimusmenetelmät tuottivat samanlaisia vastauksia tutkittavasta ilmiöstä. Viettäessäni paljon aikaa uudessa koulussa tutkimuksen eri vaiheissa ja eri tutkimusmenetelmiä käyttäen tutkimukseni kohde tuli minulle yhä tutummaksi ja aloin ymmärtää tutkimukseni kohdetta paremmin. Minut myös hyväksyttiin ja otettiin ystävällisesti vastaan. Tutkimuksessani pyrin kertomaan mahdollisimman yksinkertaisesti mitä olen tutkinut ja miten ja miten kaikki liittyvät toisiinsa. (Grönfors 1985, 175-179.)

Metsämuuronen mukaan tieteellisessä tutkimuksessa tulokset tulisi olla samanlaisia kuin muut samasta aiheesta tehtyjen tutkimusten tulokset. Silloin tutkimuksessa on saatu oikeaa tietoa ja se on toistettavissa eli replikoitavissa. (Metsämuuronen 2003, 3.)

6.5. Tutkimuksen hyvä etiikka

Tutkimuksessani olen koko ajan pyrkinyt tekemään eettisiä ja oikeita ratkaisuja. Tutkimuslupa haettiin Tampereen kaupungilta ja tutkimuksesta tiedoitettiin rehtorille, opettajille, oppilaille ja oppilaiden huoltajille. (Liite 3 Tiedote vanhemmille.) Tutkimuksessa kerätty ja analysoitu tieto, sekä tulokset ovat eettisesti ja rehellisesti toteutettuja. Tutkimusaineistoa kerätessäni olen pyrkinyt rehellisesti kertomaan, mitä ollaan tekemässä ja selkeästi neuvomaan, minkälaista tietoa olen keräämässä. Tutkimustietoa on ollut ilo kerätä, sekä opettajat että oppilaat ovat olleet ihania minua kohtaan ja todella yhteystyöhaluisia (Syrjälä ja Numminen 1988, 9). Tutkijan rooli on palvella ja toimia eettisesti. Tutkijan on ansaittava tutkimuskohteensa luottamus toimimalla tutkimuskohdetta arvostavalla tavalla (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Pyrkimykseni on kuvata todellisuudessa olevaa ilmiötä mahdollisimman aidosti ja totuudenmukaisesti (Huhtinen, Koponen, Metteri, Pellinen, Suoranta ja Tuomi 1994, 159). Metsämuurosen mukaan tutkimuksen keskeisin asia on totuus (Metsämuuronen 2003, 161). Puolimatka kirjoittaa totuuden hyveistä tiedon hankkimisessa ja totuuden löytämisessä. Tieto vaatii pitkäjänteisyyttä, johdonmukaisuutta ja intensiivisyyttä. Totuutta etsiessään ihminen ei voi ajatella tietävänsä jo kaiken. Puolimatkan mukaan totuus vaatii tiedon halua, totuuden rakkautta, älyllistä rehellisyyttä ja lahjomattomuutta. Huolellisuus ja asioihin perusteellisesti keskittyminen ja antautuminen tuottavat todellista tietoa. (Puolimatka 2011, 201.)

6.6. Jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksellisesta näkökulmasta haluaisin seuraavaksi analysoida tutkimukseni havainnoinnin ja haastattelut. Näin syntyisi myös triangulaatio, jossa useampi tutkimusmenetelmä avaa tutkimukselle jotain uutta. Lisäksi minua kiinnostaisi päästä suunnittelemaan koko koulun yhteistoiminnallinen teemaviikko. Se vaatisi hyvää suunnittelua ja pohjatyötä teemaviikon hahmotteluun ja yhteistyötä opettajien, rehtorin ja oppilaiden kanssa.

Jatkotutkimusaiheina minua kiinnostaa monet asiat oppimisen iloon liittyen. Erityisesti uusien oppimistyylien kokeilu ja tutkiminen olisi mielenkiintoista. Näitä olisivat esimerkiksi tutkiva

oppiminen ja ilmiölähtöinen oppiminen. Lisäksi flown mahdollistuminen koulussa kiinnostaa minua erityisesti.

LÄHTEET

Aaltola, J. 2003. Opettajan työn “mieli”? Teoksessa Isosomppi, L. & Leivo, M. toim. Opettaja vaikuttajana? Juhlaseminaari professori Juhani Aaltolan 60-vuotispäivänä 5.2.2002. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy, 15-16, 24.

Akkerman, S. F. and Bakker, A. Boundary Crossing and Boundary Objects. Review of Educational Research. 81(2), 2011, 132-169.

Alho, M. 2013. FEG Oy. (Finnish Education Group). Internet-lähde. <https://feg.fi/tutkimus.html> Viitattu 28.3.2018.

Alho, M. 2014 FEG Oy. (Finnish Education Group). Internet-lähde. <http://docplayer.fi/2923500-Elamankaariset-palvelut-kunnille-2020-lasten-ja-nuorten-palvelut-uudistuvassa-kunnassa.html> Viitattu 28.3.2018.

Arkkitehtuurimuseo. 2012. Koulurakentamisen historiaa. Internet-lähde. <http://www.mfa.fi/koulurakentaminen> Viitattu 13.3.2018.

Barab, S. A. and Duffy, T. 2012. From Practice Fields to Communities of Practice. Teoksessa Jonassen, D. and Land, S. (Edited). Theoretical Foundations of Learning Environments. London: Routledge, 30.

Contreras, R. 2016. ATLAS.ti - Qualitative Data Analysis. ATLAS ti Mac - An Overview (Extended Version). Internet-lähde. Video. <https://www.youtube.com/watch?v=MLwhtzyHa20> Viitattu 10.10.2017.

Csikszentmihalyi, M. 2004. Ted Talk. Internet-lähde. Video. https://www.ted.com/talks/mihaly_csikszentmihalyi_on_flow#t-578609 Viitattu 26.1.2018.

Csikszentmihalyi, M. 2005. Flow elämän virta Tutkimuksia onnesta, siitä kun kaikki sujuu. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda.

Csikszentmihalyi, M. 2014. Applications of Flow in Human Development and Education The Collected Works of Mihaly Csikszentmihalyi. Springer Dordrecht Heidelberg New York London.

Davies, A., Fidler, D. and Gorbis, M. 2011. Future Work Skills 2020. Palo Alto, CA: Institute for the Future for the University of Phoenix Research Institute. Internet-lähde. http://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf Viitattu 4.4.2018.

Deci, E. L. and Ryan R. M. Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. Canadian Psychology. 49(3), 2008, 182-185.

Dicks, B., Mason, B., Coffey, A. and Atkinson, P. A. 2008. Qualitative Research and Hypermedia: Ethnography for the Digital Age. SAGE Publications.

Ehrhardt-Madapathi, N., Pretsch, J. and Schmitt, M. Effects of injustice in primary schools on students' behavior and joy of learning. Springer Science+Business Media B.V. Part of Springer Nature. (12) 2017.

Engström, Y. 2004. Ekspansiivinen oppiminen ja yhteiskehittely työssä. Tampere: Vastapaino.

Eskola, J. ja Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ford, M. P. and Opitz, M. F. Helping Young Children Discover the Joy of Learning. Review of Human Factor Studies. 21(1), 2015, 27-42.

Forsberg, H. 2006. Tunteet työssä - esimerkkinä sosiaalityönä tehtävä ihmissuhdetyö. Teoksessa Määttä, K. toim. Tunteiden rakkaus ja rikkaus Avaimia tunteiden tulkintaan. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy, 39-40.

Fullan, M. G. & Stiegelbauer, S. 1991. The New Meaning of Educational Change. Ann Arbor, Michigan: Braun-Brumfield, Inc.

Grönfors, M. 1985. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. Juva: WSOY:n graafiset laitokset.

Guay, F., Ratelle, C. F. and Chanal, J. Optimal Learning in Optimal Contexts: The Role of Self-Determination in Education. Canadian Psychology. 49(3), 2008, 233-240.

Hakkarainen, K., Lonka, K. ja Lipponen, L. 2005. Tutkiva oppiminen Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Halinen, I. ja Jääskeläinen, L. 2015. Opetussuunnitelmauudeistus 2016 sivistysnäkemys ja opetuksen eheyttäminen. Teoksessa Cantell, H. (toim.) Näin rakennat monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Juva: Bookwell Oy, 27.

Hari, R., Järvinen, J., Lehtonen, J., Lonka, K., Peräkylä, A., Pyysiäinen, I., Salenius, S., Sams, M. ja Ylikoski, P. 2015. Ihmisen mieli. Tallinna: Printon Trükikoda.

Helliwell, J. F., Layard, R. and Sachs, J. D. 2018. World Happiness Report 2018. New York: Sustainable Development Solutions Network. Internet-lähde. <http://worldhappiness.report> Viitattu 5.4.2018.

Hellström, M., Johnson, P., Leppilampi, A. ja Sahlberg, P. 2015. Yhdessä oppiminen Yhteistoiminnallisuuden käytäntö ja periaatteet. Riika: Dardedze holografija.

Holton, D. and Clarke, D. Scaffolding and metacognition. International Journal of Mathematical Education in Science and Technology. 37(2), 2006, 127-143.

Huhtinen, A., Koponen, P., Metteri, A., Pellinen, S., Suoranta, J ja Tuomi, J. 1994. Luotettavuuden ulottuvuudet laadullisessa tutkimuksessa. Teoksessa Varto, J. (toim.) Kohti elämismaailman ja ihmisen laadullista tutkimista. Tampere: Tampereen yliopiston jäljennepalvelu, 159, 165.

Hyvönen, P., Kangas, M., Kultima, A ja Latva, S. 2006. Let's Play!: tutkimuksia leikillisistä oppimisympäristöistä. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Isosomppi, L & Leivo, M. 2003. Miten vaikuttavaksi opettajaksi kasvua voidaan tukea opettajankoulutuksessa - voimaantumisen mahdollistaminen. Teoksessa Isosomppi, L. & Leivo, M. (toim.) Opettaja vaikuttajana? Juhlaseminaari professori Juhani Aaltolan 60-vuotispäivänä 5.2.2002. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy, 109, 114.

Isosomppi, L. & Leivo, M. (toim.) 2003. Opettaja vaikuttajana? Juhlaseminaari professori Juhani Aaltolan 60-vuotispäivänä 5.2.2002. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jonassen, D. and Land, S. (Edited). 2012. Theoretical Foundations of Learning Environments. London: Routledge.

Jyväskylän yliopisto. 2015. Koppa. Fenomenologia. Internet-lähde. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/fenomenologia> Viitattu 16.11.2017.

Järvilehto, L. 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Juva: Bookwell Oy.

Kagan, S. & Kagan, M. 2002. Rakenteellinen lähestymistapa. Teoksessa Sahlberg, P. ja Shlomo, S. toim. Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy, 24.

Kangas, M. 2010. The School of the Future: Theoretical and Pedagogical Approaches for Creative and Playful Learning Environments. Rovaniemi: University of Lapland Printing Centre.

Kangas, M., Kopisto, K. ja Krokfors, L. 2015. Eheyttäminen ja laajentuvat oppimisympäristöt. Teoksessa Cantell, H. (toim.) Näin rakennat monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Juva: Bookwell Oy, 37-39.

Keltinkangas-Järvinen, L. 2017. Yle Uutiset. Internet-lähde. <https://areena.yle.fi/1-4354922> Viitattu 28.3.2018.

Land, S. M., Hannafin, M. J. and Oliver, K. 2012. Student-Centered Learning Environments Foundations, Assumptions and Design. Teoksessa Jonassen, D. and Land, S. (Edited). Theoretical Foundations of Learning Environments. London: Routledge, 3.

Lehtonen, H. 2006. Oppimisympäristö oppijan tukena. Teoksessa Lehtonen, H. (toim.) Oppijan kasvun tukeminen. Tampereen yliopisto; Opettajakoulutuslaitos Hämeenlinna, 13-29.

Lipponen, P. 2013. Koulu-uudistus - vain taivas kattona. Teoksessa Eduskunnan Tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 8/2013. Uusi oppiminen. Helsinki. Internet-lähde. https://www.eduskunta.fi/fi/tietoaeduskunnasta/julkaisut/documents/tuvj_8+2013.pdf Viitattu 12.4.2018.

Lonka, K., Hietajärvi, L., Hohti, R., Nuorteva, M., Rainio, A. P., Sandström, N., Vaara, L. ja Westling, S. K. 2015. Ilmiölähtöisesti kohti innostavaa oppimista. Teoksessa Cantell, H. (toim.) Näin rakennat monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Juva: Bookwell Oy, 50, 51-53.

Lonka, K. 2015. Oivaltava oppiminen. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Luukkainen, O. 2004. Opettajuus - Ajassa elämistä vai suunnan näyttämistä? Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy Juvenes Print.

Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. ja Särkkä, H. 2013. Oppimista tukevat ympäristöt Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Tampere: Juvenes Print Suomen yliopistopaino Oy.

Metsämuuronen, J. 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Miettinen, S. 2017. Yle-uutiset. 21.11.2017. Internet-lähde. <https://yle.fi/uutiset/3-9925480> Viitattu 11.4.2018.

Miles, S. and Howes, A. 2014. Photography in Educational Research Critical reflections from diverse contexts. Taylor & Francis Group.

Mitra, S. 2013. The Future of Learning. Ted Talk. Internet-lähde. Video. https://www.ted.com/talks/sugata_mitra_build_a_school_in_the_cloud Viitattu 5.4.2018.

Mitra, S. 2013. Creador de modelo educativo aplaude a profesor de Paloma Sergio Juarez Correa es un ejemplo a seguir, senala Sugata Mitra. Mexico: Excelsior. Internet-lähde. <http://www.excelsior.com.mx/nacional/2013/10/31/926242> Viitattu 5.4.2018.

New pedagogies for deep learning. 2018. A Global Partnership. Internet-lähde. <http://npdl.global> Viitattu 6.3.2018.

Niemi, H. 2003. Opettaja keskeneräisyyden keskellä. Teoksessa Isosomppi, L. & Leivo, M. toim. Opettaja vaikuttajana? Juhlaseminaari professori Juhani Aaltolan 60-vuotispäivänä 5.2.2002. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy, 121.

Norrena, J. 2015. Innostava koulun muutos Opas laaja-alaisen osaamisen opetukseen. Juva: Bookwell Oy.

OPH. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Internet-lähde. http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf Viitattu 15.11.2017.

Patrikainen, R. 1999. Opettajuuden laatu. Ihmiskäsitys, tiedonkäsitys ja oppimiskäsitys opettajan pedagogisessa ajattelussa ja toiminnassa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Pietarinen, J. 1993. Ilon filosofia: Spinozan käsitys aktiivisesta ihmisestä. Helsinki: Yliopistopaino.
- Piispanen, M. 2008. HYVÄ OPPIMISYMPÄRISTÖ Oppilaiden, vanhempien ja opettajien hyvyyskäsitysten kohtaaminen peruskoulussa. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Prins, E. Participatory photography: A tool for empowerment or surveillance? 8(4), June 2010, 426-443. SAGE Journals.
- Puolimatka, T. 2011. Kasvatus, arvot ja tunteet. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Rantala, T. 2005. Oppimisen iloa etsimässä - kokemuksen etnografiaa alkuopetuksessa. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Rantala, T. 2006. Koulun tunteet tutkimuksen kohteena - monelta alkaa ilo? Teoksessa Määttä, K. toim. Tunteiden rakkaus ja rikkaus Avaimia tunteiden tulkintaan. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy, 133, 136, 139-140.
- Rantala, T. 2006. Oppimisen iloa etsimässä. Juva: WS Bookwell Oy.
- Rauste-von Wright, M., von Wright, J. ja Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. Juva: WS Bookwell Oy.
- Repo-Kaarento, S. 2010. Innostu ryhmästä Miten ohjata oppivaa yhteisöä. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Rissanen, K. 1998. Joustavat oppimisympäristöt. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Ryan, R., M. & Deci, E., L. Self-regulation and the Problem of Human Authonomy: Does Psychology Need Choice, Self-Determination, and Will? Journal of Personality Volume 74(6), December 2006, 1557-1586.

Ryan, R., M. ja Deci, E., L. Facilitating Optimal Motivation and Psychological Well-being Across Life's Domains. Canadian Psychology Volume 49(1), February 2008, 14-34.

Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. (Viitattu 12.04.2018)

Saarela-Kinnunen, M. ja Eskola, J. 2001. Tapaus ja tutkimus= tapaustutkimus? Teoksessa Aaltola, J. ja Valli, R. toim. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 158-162, 168.

Sahlberg, P. ja Leppilampi, A. 1994. Yksinään vai yhteisvoimin? - Yhdessäoppimisen mahdollisuuksia etsimässä. Helsingin yliopisto Vantaan täydennyskoulutuslaitos. Helsinki: Yliopistopaino.

Sahlberg, P. ja Shlomo, S. (toim.) 2002. Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Sahlberg, P. 2015. Suomalaisen koulun menestystarina ja mitä muut voivat siitä oppia. Latvia: Jelgava Printing House.

Savolainen, H., Vilkkö, R. ja Vähäkylä, L.(toim.) 2017. Oppimisen tulevaisuus. Helsinki: Gaudeamus.

Schutz, P. A. and Pekrun, R. (edited) 2007. Emotion in Education. London: Elsevier.

Soini, T. 2013. Luennot. Opetuksen ja oppimisen tutkimus. Syksy 2013. Luentomuistiinpanot.

Syrjälä, L. & Numminen, M. 1988. Tapaustutkimus kasvatustieteessä. Oulu: Oulun yliopisto Monistus- ja Kuvakeskus.

Tahkokallio, K. 2015. Yle Uutiset Terveys. Internet-lähde. <https://yle.fi/uutiset/3-8446712> Viitattu 27.3.2018.

Tampereen kaupunki. 2014. Tampereen oppimisympäristöt TOP School-hanke. Internet-lähde. <https://tampereenoppimisymparistot.wordpress.com> Viitattu 12.4.2018.

Tampereen kaupunki. 2015. Vuoreksen koulu. Internet-lähde. <https://www.tampere.fi/paivahoito-ja-koulutus/koulutilat/hankkeet/vuoreksen-koulukeskus.html> Viitattu 10.10.2017.

Toivola, M., Peura, P. ja Humaloja, M. 2017. Flipped learning Käänteinen oppiminen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Varila, J. ja Viholainen, T. 2000. Työnilo tutkimuksen kohteeksi. Titä uusia tuulia ja virikkeitä työnilon kokemukset tarjoavat henkilöstön tai organisaation kehittämiseen. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

Vuoreksen koulu. 2017. Internet-lähde. <http://koulut.tampere.fi/vuores/> Viitattu 10.10.2017.

Watson, D. and Tellegen, A. Toward a Consensual Structure of Mood. Psychological Bulletin. 98(2), 1985, 219-235.

Opettajille ohjeet valokuvaamiseen:

Laitteet iPadeja 5 kappaletta. Jokainen opettaja ottaa 3 valokuvaa ja kirjoittaa kuviin kuvatekstit. Vierailevan ja Uuden koulun opettajille on erilaiset tehtävänannot:

Vierailevan koulun opettajat: Ota 3 valokuvaa koulun oppimisympäristöstä, joka sinun mielestäsi tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista. Oppimisympäristöllä tarkoitetaan fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista tekijöistä koostuvaa ympäristöä, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuu. Kirjoita jokaiseen kuvaan kuvateksti - mitä kuvassa on ja miksi? Kirjoita myös oma nimi ja koulun nimi.

Uuden koulun opettajat: Ota 3 valokuvaa koulun toimintakulttuurista, joka sinun mielestäsi tuottaa oppimisen iloa ja onnistumista. Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Kirjoita jokaiseen kuvaan kuvateksti - mitä kuvassa on ja miksi? Kirjoita myös oma nimi ja koulun nimi.

Kuvissa saa näkyä oppilaita ja muuta henkilökuntaa. Saa käyttää mielikuvitusta ja innostua. Valokuvat ja kuvatekstit käsitellään luottamuksellisesti ja tutkielmassani opettajien nimet muutetaan numeroiksi, esim. Opettaja 7.

Keväisin terveisin,

Briitta Ollonen, Tampereen yliopisto

Ohjeet iPadilla kuvaamiseen ja kuvatekstien luomiseen:

3. Kuittaa iPad. Kirjoita listaan oma nimesi ja kuinka kauan mahdollisesti käytät laitetta. Laitteet on numeroitu. Listan sarakkeissa on laitteiden numerot.
2. Valitse iPadista kamera ja kuvaa 3 eri kohdetta. (Uuden koulun opettajat toimintakulttuuri ja vierailevan koulun opettajat oppimisympäristö ks. ohje kuvaamisesta)
3. Kuvatekstiä varten valitse Pages ohjelma. Luo tyhjä dokumentti ja liitä +-painikkeesta valitsemasi kuva dokumentille. Kirjoita kuvan alle kuvateksti - mitä kuvassa on ja miksi? Kirjoita myös oma nimesi ja oma koulusi. Dokumentti tallentuu ohjelmaan painamalla Dokumentit-painiketta.

Tiedote vanhemmille

Briitta Ollonen on yhteistyössä Tampereen yliopiston ja Tampereen kaupungin kanssa tekemässä tutkimusta uudessa koulussa. Tutkimus on osa PALM-hanketta, jossa aiheena ovat osallistavan oppimisen ympäristö ja elinkaarimalli lasten palveluiden tuottamisessa. Briitan kenttätyö kestää ensi lukuvuoden syyskuulle. Metodeina käytetään havainnointia, opettajien haastatteluja ja opettajien ottamia valokuvia sekä valokuviiin kirjoitettuja kuvatekstejä.

Briitta Ollonen

sp. [email](#)